

תשורה

משמחת הנישואין של
חיים ואסתי ציפל

ד" ניסן ה'תשפ"א

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן
התמים חיים והכלה המהוללה מרת אסתר שיחיו.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידים ומכירים, שהואילו לשמוח אתנו מקרוב
ומרחוק ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב
וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע,
מוגשת בזאת תשורה לכל המשתתפים בשמחתנו.

התשורה כוללת:

פרקים אודות סב החתן, הגה"ח הרב יעקב עמנואל שחט ע"ה, על דרכו לליובאוויטש
והקשר המיוחד עם כ"ק אדמו"ר.

פרקים אודות סב החתן, הו"ח ר' חיים ציפל ואחיו ע"ה, על פעולותיהם למען ליובאוויטש.
רשימות מיחידויות בפרסום ראשון של סב הכלה, הרה"ח ר' טובי' שי' פלס כפי שנרשמו
על ידו לאחר היחידויות.

תמונות שונות אצל הרבי.

הא-ל הטוב הוא יתברך, זכנו אשר נזכה לקיום היעוד "מהרה ה' אלוקינו ישמע בערי
יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה", בגאולה האמיתית
והשלימה ע"י משיח צדקנו ותיכף ומיד ממש.

מוקיריהם ומכבדיהם

שמואל ונחמה פלס
ברוקלין, נ.י.

הרב בנימין ושרון ציפל
סאלט לייק סיטי, יוטה

ד' ניסן ה'תשפ"א
ברוקלין, נ.י.

סופר, לוחם חסיד

הגאון החסיד הרב יעקב עמנואל שחט ע"ה, סב החתן, זכה לקשר נדיר ומיוחד עם כ"ק רבינו • הרבי העניק לו יחס אבהי, וליווה אותו בכל צעד ושעל בחייו, החל מתחילת התקרבותו לליובאוויטש, ועד לעבודתו המסועפת ככותב ומרצה דגול • לא חסיד שגרתי היה הרב שחט. הרקע ממנו בא היה שונה, וההסתגלות לליובאוויטש ארכה לו זמן • לפני מספר שנים, בעיתוי נדיר, ניאות הרב שחט לספר על מסכת מיוחדת זו ועל יחסו המיוחד של הרבי כלפיו, במסגרת התוועדות פנימית עם חוג אנשים מצומצם • סגנונו של הרב שחט ישיר וחף מגינונים, והשתדלנו לשמור על אופי זה במדת האפשר • ברשימה שלפנינו גם סיפורים מפתיעים ולא מצויים, אולם דווקא אלו מלמדים על יחסו ודאגתו של הרבי לחסידיו, ממש כאב לבן

הקודם והרבי, היה נשוי לאחותו של הרב דובי'הודה. הקשר הישיר עם הרבי נוצר בשנת תשי"ב, כאשר בתו של הרב דובי'הודה חלתה והוא פנה לרבי בבקשת ברכה. בברכת הרבי, ולאחר שורה ארוכה של 'מופתים' שמיימים, החלימה הילדה, וקשר המשפחה לליובאוויטש הלך והתהדק.

בעצת הדוד הרב חודקוב, נסעו שני הבנים המבוגרים, דוד (כיום רב קהילת

הרב יעקב עמנואל שחט נולד בשוייץ בשנת תרצ"ה. אביו, הרב דובי'הודה שחט, היה ממוצא גרמני ('ייקה') ולמד בישיבת טעלז המפורסמת בליטא, שם נהיה לתלמיד מובהק של ראש ישיבת טעלז הרב יהודה לייב בלוך ('מהרי"ל'), בעמח"ס 'שיעורי דעת'. הרב שחט האב כיהן במשך שנים כרב בשוייץ ובהולנד. הקשר הראשוני של משפחת שחט לליובאוויטש היה משפחתי: הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב, מזכירם של הרבי

של המיסיונרים מתוך מקורותיהם הם. גם בעניין 'מיהו יהודי' ניהל הרב שחט וויכוחים פומביים ואף כתב ספר באנגלית על הנושא. וכך בכל ענין עליו עורר הרבי - היה הרב שחט מלוחמי הקו הראשון.

כאשר הרבי החל לעורר על דבר הגאולה הקרבה ובאה, כתב הרב שחט ספר בענין (הראשון שיצא לאור ע"י חב"ד בנושא), ספר שתורגם מיד לכֹּסֶף שפות שנות. בשנים שאחרי ג' תמוז, כאשר גורמים מסויימים העזו את פניהם כנגד תנועת חב"ד ונשיאה, התייצב הרב שחט בראש המאבק והגן בעוז על שיטת חב"ד ועל רבינו, כאשר גאונותו התורנית וקשריו ההדוקים עם גדולי ישראל מכל החוגים עושים אותו לבר־סמכא אף בעיני מתנגדיו.

בשנותיו האחרונות סבל מכאובים וחולי, אבל עבודת חייו נמשכה עד ליומו האחרון: לפרסם בעוז ובגאון את דבר תורתנו הקדושה ולהפיץ את מעיינות החסידות חוצה. לאחר מחלה ממושכת החזיר את נשמתו ליצרה ביום השבת כ' אב תשע"ג.

הרב שחט גולל את מסכת הקירובים המופלאה ויוצאת־הדופן, והיא באה כאן בסגנונו הייחודי.

••

בפעם הראשונה בליובאוויטש

אני ואחי דוד הגענו לליובאוויטש בכ"ו ניסן תשי"ב, כשמטרתנו היתה "בסך הכל" ללמוד בישיבה בניו־יורק. הסיבה שהגענו ללמוד דווקא בליובאוויטש היתה נעוצה בדודי, המזכיר הרחמ"א חדקוב,

חב"ד בטורנטו) ועמנואל, ללמוד בישיבת תומכי תמימים בניו־יורק. מיום הגעתו זכה עמנואל הצעיר ליחס אישי ומיוחד מהרבי.

לאחר נישואיו התגורר הרב שחט בטורנטו, משם עבד עבור ה'מרכז לענייני חינוך' וזכה לכתוב ולערוך ספרים ופרסומים רבים במגוון שפות. הרב שחט ניצל גם את השליטה הנרחבת שלו בשפות, בתרגום מכתבים שהגיעו אל הרבי וכתיבת מכתבי התשובה של הרבי עליהם. לצד גדלותו בתורה הנגלית (כמה מ'אגרות משה' להגאון הרב משה פיינשטיין נכתבו במענה לשאלותיו), החל הרב שחט, בהכוונתו של הרבי, לתרגם ולחבר ספרי חסידות באנגלית. במסגרת עבודתו זו, העמיק חקר בתורת קבלה ואף הרבה להתכתב עם הרבי בעניינים נשגבים אלו. במקביל לעיסוקיו התורניים, ובהוראתו של הרבי, השתלם הרב שחט גם בלימודים אקדמיים, ורכש לעצמו דוקטורט בפילוסופיה. הרב שחט שימש במשך שנים רבות כפרופסור לפילוסופיה וביראתיקה באוניברסיטאות שונות.

את השילוב הנדיר של גדלות תורנית ובקיאות במדע ובחכמות כלליות ניצל הרב שחט לקירוב מאות ואלפים ליהדות ולחסידות, ולפרסום עמדת היהדות הנאמנה במגוון נושאים ובמות. הרב שחט נודע כסופר ונואם נועז וחריף, המבטא את עמדת היהדות והחסידות בכל נושא ללא מורא ומשוא פנים. פרק מיוחד בפעילותו היה המאבק במיסיון הנוצרי. לצורך המאבק הפך הרב שחט לבקיא בספרותם, ובוויכוחיו הסוערים עימם לא הסתפק בהגנה על האמונה היהודית בלבד, אלא הוכיח את שקריהם וסילופיהם

הראשון שישב בספסל הקרוב היה אדם בשם ד"ר נס, ואני קבעתי לעצמי מקום לצידו.

באותו יום שני, כשהרבי נכנס ל'זאל' לשמוע את קריאת התורה, כל הבחורים נעלמו מה'זאל' והביטו פנימה מבחוץ. הבעלי-בתים עמדו בחצי השני של החדר, ובחציו הראשון עד הבימה לא עמד איש מלבד הרב חדקוב (שעמד על יד הדלת). אני, שלא הבנתי מדוע כולם בורחים מפני הרבי, עמדתי על יד השולחן שמאחורי הרב חדקוב.

הרבי נכנס לפני קריאת התורה, חגר את הגארטל, והסתכל עלי במבט מאוד חזק. למרות ה'מופת' שאירע למשפחתנו עוד לפני שהגעתי לרבי - כלל לא היתה לי הבנה מה זה רבי. חשבתי שמדובר בעוד רב, אולי סוג של רב ראשי, אבל לא מעבר לזה. לכן כאשר הרבי הסתכל עלי, לא הורדתי את עיניי, ונוצר קשר עין שהיה נדמה לי אז כזמן ארוך מאוד, אף שלבטח היה זה משך זמן קצר למדי.

היחידות הראשונה

היחידות הראשונה שלי ושל אחי סודרה ליום המחרת - יום שלישי. לפני היחידות ניגש (הרב) דוד ראסקין לאחי, והסביר לו שלפני הכניסה ליחידות צריכים לטבול במקווה.

אחי, בתמימותו הטבעית, אכן שמע לדבריו ונסע למקוה. אני, לעומת זאת, לא הבנתי את הצורך בטבילה במקווה, ולא רציתי לנסוע. ידעתי שישנם כאלו שטובלים במקווה לכבוד שבת, אבל בשביל להגיד "שלום עליכם"? לא הצלחתי לתפוס את זה... נכנסתי למשרדו של דודי,

שייעץ לאבי - שאם ברצונו לשלוח את בניו לשיבה באמריקה, צריך שיהיה מי שיפקח עליהם עין כדי שלא יושפעו לרעה מהאווירה השוררת באמריקה. לכן הציע הרב חדקוב שנישלח ללמוד בליובאוויטש, והוא ישיגח עלינו. אבי שמע לעצתו, וכך הגענו שנינו לשיבה.

אני נכנסתי ללמוד בישיבה בבעדפורד דין שם למדו כיתות התיכון של הישיבה לימודי קודש לצד לימודי חול. בשל גילנו הצעיר, המעבר שלנו לליובאוויטש היה מלא ומיידי. אף את מבטאי ה'ייקי' הייתי מחליף, אבל דוקא בגלל שהדבר עורר גיחוך בסובבים (כמו שגיחכו על מבטאו של הרב חודקוב, שגם הוא שמר על ההגיה ה'ייקית'), החלטתי שאמשיך בכך - 'אויף צו להכעיס'...

הגענו (אני ודוד אחי) לניו-יורק ביום שני בבוקר. דודנו הרב חדקוב אסף אותנו מתחנת הרכבת ומיד לקח אותנו ל770 לתפילה. באותם ימים הנהוג לא היה כבשנים האחרונות שאנשים הצטופפו ממש על יד הרבי; כאשר הרבי היה נכנס לחדר - כולם היו בורחים מיד ונעלמים. הם היו אומרים, "וכי הרבי צריך להסתכל על הפנים שלנו?" רק הבחורים המבוגרים נכחו בתפילה עם הרבי בשבת, לפני התפילה היו תופסים מקומות מסביב לבימה בזאל למעלה כדי לשמוע את ההפטורה, ומיד כשהסתיימה ההפטורה הם היו נעלמים - כמו שכתוב בנ"ך "והנערים נחבאו"...

אני הייתי הבחור היחיד שהתפלל במנין של הרבי בשבת. הרבי היה יושב אז בשולחן שמתחת לחלון שבין הזאל לחדר שני והסטנדר היה במזרח על יד הקיר.

נכנסתי למשרד של הרב חדקוב והוא שאל אותי: "נו, נו, איך היה?". אמרתי לו מילה בגרמנית שפירושה "מפחיד". הוא הופתע מאוד מדברי, משום שבדרך כלל כל מי שנכנס לרבי חש מיד בנוח... זו הייתה היחידות הראשונה שלי.

התוועדות ראשונה

כעבור כמה שבועות, בשבת מברכים סיון, השתתפתי בהתוועדות הראשונה שלי. באותן שנים לא הבנתי את מרבית דברי הרבי בהתוועדויות. את האידיש הבנתי בדרך כלל, אבל הרבי הרי לא דיבר באידיש 'נקיה', ובתוך הדברים הרבה להשתמש במבואות וציטוטים רבים מלשון הקודש. לכן לא הצלחתי להבין את רוב ההתוועדות.

למרות אי הבנתי, לא קרה לי אף פעם שוויתרתי על ההשתתפות בהתוועדות. אינני יודע את סיבה הגיונית לכך, אבל בשום אופן לא הייתי מסוגל לוותר על התוועדות. היה שם משהו לא ברור לי שריתק אותי. ההתוועדויות של הרבי היו מה שהחזיק אותי בליובאוויטש. למדתי מההתוועדויות יותר מאשר הלימוד בישיבה, והן היו הדבר החשוב ביותר עבורי.

באותה התוועדות ראשונה, עמדתי מן הצד וצפיתי במתרחש. בסוף ההתוועדות, הרבי הביט לעברי וסימן לי לומר 'לחיים'. סירבתי. אמרתי: "לא, תודה, אני לא אוהב את זה". פשוט כי לא סבלתי משקה... כולם הסתכלו עליי, חוצפה שכו!

הרב חדקוב ממש צחק, הוא ידע עם מי יש לו עסק. פניו של הרב מענטליק

הרב חדקוב, ושאלתי אותו האם ממש חייבים ללכת למקווה. הוא ענה לי שזו אינה חובה, אלא ענין התלוי בהרגש. כיון שכך לא נסעתי אז למקווה.

באותה תקופה לא היה מקוה לגברים בקראון הייטס, ואחי נאלץ לנסוע לשכונת ברונזוויל לטבול, נסיעה שארכה כחצי שעה. היות ואני לא נסעתי למקווה, נכנסתי ליחידות זמן רב לפני אחי, לבדי.

נכנסתי לחדר. עד היום הזה אינני מבין את זה, אבל אני זוכר בבירור שבכניסתי ליחידות החדר כולו היה חשוך. האור היחיד שדלק היו שתי המנורות שהיו דולקות שם תמיד בשבתות. הדבר היחיד שיכולתי לראות באפילה היו פניו של הרבי. התחלתי לרעוד בכל גופי. אינני יודע את הסיבה לכך, כי הרבי דיבר איתי בצורה מאוד נחמדה, ושאל אותי שאלות התעניינות אישיות: "שלום עליכם"; "מה שלומך?"; "איך אתה מסתדר בישיבה?"; "באיזה כיתה אתה?"; וכך המשיך הרבי לשאול אותי אודות משפחתי ועל שלום אחותי וכו'.

זו הייתה פשוט חוויה מפחידה עבורי. מרוב פחד פשוט חיכיתי שזה יגמר כבר... אמרו לי לפני היחידות שאני צריך לכתוב את שמי על פתק, וכך אמנם עשיתי. כעת הגשתי את הפתק לרבי. הרבי הסתכל בפתק זמן רב מאוד, ואחר כך שאל אותי עוד כמה שאלות. בסך הכל ארכה היחידות כ־5 דקות.

כשיצאתי, ברגע שסגרתי את הדלת מאחוריי, הרגשתי כאילו מגנט מושך אותי בחזרה. הייתי צריך להתאמץ לשלוט על עצמי כדי לא לפתוח את הדלת ולהיכנס בחזרה.

שמצאתי לי... ואכן, הכל הלך בהתאם לתוכנית. הקהל אמר 'לחיים', והחל לשיר את הניגון שלפני המאמר. רק כשהגיעו לסיומו של הניגון, בשלב שבו הרבי היה עוצם את עיניו, יצאתי מאחורי העמוד. אך מיד כשיצאתי ממקום מחבואי, הרבי הביט היישר לעברי, וסימן לי לומר 'לחיים'. הרבי פשוט חיכה עד שאצא משם!

בהתוועדות אחרת, בשבת חנוכה, חשבתי על תכנית טובה יותר להימנע מאמירת לחיים. תכנתי שלא לצאת ידי חובת קידוש, וכך לא אוכל לומר לחיים... ההתוועדות באותן שנים ארכו בן שעתיים לשלוש שעות, הן היו מתחילות בערך באחת בצהרי שבת קודש ומסתיימות בסביבות השעה שלוש עד שלוש וחצי.

במהלך אותה התוועדות התחבאתי בין הבחורים. לקראת סוף ההתוועדות שאל הרבי פתאום: "עמנואל, וואו איז עמנואל?" [= איפה עמנואל?]. לא יכולתי להתחבא עוד. הרבי פנה אליי ושאלני: "האסט שוין געזאגט לחיים?" [= כבר אמרת 'לחיים?]. השבתי שלא. הרבי המשיך ושאל "פארוואס?" [= מדוע?], ועניתי שטרם עשיתי קידוש. אבל הרבי לא ויתר. "אויב אזוי, שטעלט זיך אוועק אויפן טיש און מאך קידוש הויך אויפן קול" [= אם כך, עלה על השולחן ותעשה קידוש בקול רם!]. כעת, במקום 'לחיים' קטן היה עליי לקדש על כוס יין מלא...

לא הייתה לי ברירה. נעמדתי על השולחן, והגישו לי כוס יין מלא. כיוון שאפילו שתיית יין קשתה עליי, ולא הייתי רגיל לקדש בעצמי אלא הייתי יוצא תמיד ידי חובה בשמיעה מאחר - לא הייתי

האדימו יותר מזקנו, והמבטים שננעצו בי מעבר הקהל היו משפדים ממש... אבל הרבי רק חייך אליי וצחק מאוד. הרבי חזר ואמר: "זאג לחיים!" [= אמור 'לחיים'], ושוב השבתי: "ניין, א דאנק" [= לא, תודה]. הרבי ויתר לי.

אמנם איש לא אמר לי כלום, אבל הרגשתי את המבטים וחשתי מאוד שלא בנוח. בכלל, לא הבנתי מה קורה כאן. הרי הייתי 'מנומס'; לא אמרתי סתם "לא", אלא "לא, תודה"... החלטתי "לעשות לרבי טובה", לקחתי טיפת משקה ואמרתי 'לחיים'. הרבי הגיב לכך באומרו "ער וועט שוין צוגעוויונגען צו דעם" [= הוא עוד יתרגל לזה]...

"זאג לחיים!"...

מאז אותה התוועדות ראשונה, כמעט בכל התוועדות היה הרבי פונה אליי: נו, תאמר לחיים! וכבר לא יכולתי לסרב. זה הגיע עד לשלב כזה שבו ניסיתי להתחבא מפני הרבי.

פעם אחת ניסיתי להתחבא מאחורי אחד העמודים ב770. הסדר בהתוועדות היה, שבתחילת ההתוועדות אנשים בקהל היו אומרים לרבי 'לחיים', לאחר מכן היו מתחילים בניגון, ובסיומו היה הרבי אומר את המאמר, שנאמר תמיד קרוב לתחילת ההתוועדות, לפני אמירת השיחות. לקראת סוף הניגון שלפני המאמר היה הרבי עוצם את עיניו עד שסיים את אמירת המאמר.

התוכנית שלי הייתה כזו: בשעה שכולם אומרים 'לחיים' לרבי, אתחבא מאחורי העמוד, עד לקראת זמן המאמר, שהרבי יעצום את עיניו. או אז, כשהרבי יושב בעיניים עצומות, אוכל לצאת מה'מסתור'

כוס מלא. במקום כבר לא נותר עוד יין ונאלצתי לומר לחיים על עוד כוס מלא במשקה...

היחידות השניה

היחידות השניה שלי התקיימה כעבור חודשיים בלבד לאחר בואי לשיבה, בחודש תמוז. הסיבה ליחידות הייתה מפני שבאותן שנים הייתי "אגודיסט" מושבע. עוד מילדותי הייתי פעיל ב'אגודה', וכשהגעתי לנו יורק הייתי בקשר עם המשרד הראשי של 'אגודה' שם. לקראת הקיץ הם הציעו לי עבודה, להיות מדריך במחנה קיץ "אגודה". באותו תקופה היה זה מחנה הקיץ הדתי היחיד, ואף מליובאוויטש היו שולחים לשם ילדים.

כשראש הישיבה הרב מרדכי מענטליק שאל אותי למעשי בקיץ, אמרתי לו שאהיה מדריך במחנה 'אגודה'. הרב מענטליק הוסיף ושאל למשך כמה זמן איעדר, והשבתי שעבודתי היא למשך כל ימי המחנה קיץ שימשך תשעה שבועות. כתשובה הוא אמר לי שמהישיבה יש לי אישור להיעדר רק לשלושה שבועות, ושאוכל לנסוע רק לאחר י"ב תמוז.

ניסיתי להשיג אישור חריג, ואמרתי לו שלקחתי על עצמי עבודה, ואינני יכול להגיע רק לחלק מהזמן, אך הוא אמר לי שהיחיד שיכול לתת לי אישור לכך הוא הרבי. אני שמחתי. חשבתי לעצמי שזאת לא תהיה בעיה, הרי עם הרבי כבר "יש לי קשרים". לפי נקודת המבט שלי באותם ימים חשבתי שאני כבר 'ידיד' של הרבי אחרי הסיפורים עם ה'לחיים' וכו'...

ניגשתי לרב חודקוב ואמרתי לו שאני צריך יחידות. הוא שאל אותי האם זה

בקיא בנוסח הקידוש בעל פה. כשניצבתי על השולחן בפני הרבי, ואף אחד לא הגיש לי סידור, עמדתי נבוך ולא ידעתי מה לומר... את הפסוק "על כן ברך" כן זכרתי בעל פה, ורציתי להסתפק באמירת פסוק זה וברכת "בורא פרי הגפן", אבל זה פשוט "ברח לי מהראש", ועד כמה שניסיתי - לא יכולתי להיזכר בנוסח.

בינתיים עמדתי על השולחן חסר אונים עם כוס יין ביד. בלית ברירה, רציתי לעשות כמנהגו של אבי, שהיה עושה מקדש כמנהג בני אשכנז שאומרים רק את הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו", "ברשות...", ו"בורא פרי הגפן". אך לאחר שאמרתי "זכור את יום השבת לקדשו" ורציתי להמשיך באמירת "סברי מרגן" - גם מילים אלו פשוט פרחו מזכרוני...

כמה זמן עוד אפשר לעמוד כך? אמרתי רק את המילים "ברשות..." ו"בורא פרי הגפן", ושתיתי את היין. בכל אותו הזמן ישב הרבי והביט בי, כשבת שחוק נסוכה על שפתיו הק'.

כך נמשך הדבר במשך שנים, וגם כשכבר אמרתי 'לחיים' מעצמי, הרבי היה פונה אליי באופן מיוחד ומצווה עליי לומר 'לחיים'. גם בשנים מאוחרות יותר, אחרי שסיימתי ללמוד בישיבה, הייתי בא כל שנה להתוועדויות של שבת מברכים אייר ואלול, ואף אז הרבי היה מסמן לי בכל פעם לשתות ארבע כוסות. בשנים המאוחרות יותר זה לא היה לי כל כך קשה, אבל באותן שנים ראשונות, ממש לא יכולתי לסבול את המשקה.

זכורני שפעם אחת בשבת מברכים אייר הרבי סימן לי לומר לחיים על ארבע כוסות, ומיד לאחר מכן הוא סימן לי לשתות עוד

אלו הם הכללים. אבל הרבי לא דחה אותי מיד. הוא התחיל לדבר איתי ולהסביר לי.

הרבי אמר שמכיוון שרק עתה הגעתי לישיבה, הרי לא הגיוני לנסוע עכשיו ולעזוב את הישיבה. אני (של אז) התחלתי להתווכח, והיחידות התארכה לכחצי שעה של ויכוח הלך ושוב. הרבי ציטט את המשנה בברכות "למה קדמה פרשת "שמע" ל"והיה אם שמוע", כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עול מצות" ואני מצידי המשכתי להתווכח. הפלא הוא שהרבי לא דחה אותי, אלא הסביר לי.

- חז"ל אומרים לגבי שלמה המלך שהיה חכם מכל אדם, שהיה חכם אפילו מן השוטים. מה הרבותא בכך שהיה חכם מן השוטים? הרי הוא היה האדם הכי חכם בעולם, ומה החידוש בכך שהיה חכם יותר מהשוטים? ההסבר שניתן על כך הוא, ששלמה המלך ברוב חכמתו היה יכול להביא אפילו טיפש להכרה בכך שהוא טיפש. בדרך כלל הטיפש חושב שהוא האיש הכי חכם בעולם, אבל חכמתו של שלמה המלך הייתה כל כך עמוקה שאפילו הטיפשים הכירו בכך שהוא החכם מכל אדם ושהם אינם אלא טיפשים. ממש כך היה אז עם הרבי. -

הרבי המשיך להשיב ולהסביר לי כאילו שהוא מדבר עם אחד שבערכו. לבסוף, כשנוכחתי לראות שבשום אופן אני לא יכול להזיז את הרבי מעמדתו, אמרתי: "נו, פארפאלען" [= "אבוד"]. הרבי החל לצחוק ואמר: "עס איז נישט פארפאלען, עס איז געפונען" [= זאת אינה אבידה, אלא 'מציאה'].

בסופו של דבר הלכתי למחנה הקיץ

דחוף, וכשהשבתי בחיוב הוא אמר מיד שיש לי יחידות בשבוע הבא, מבלי לשאול אפילו בקשר למה אני צריך יחידות. אז לא ידעתי את זה, ולא ראיתי בזה משהו חריג, אבל אנשים אז היו יכולים לחכות שלושה-ארבעה חודשים ליחידות, ואילו אני קיבלתי מיד.

רק כעבור שנים רבות הבנתי שמוכרחים לומר שהיתה לו הוראה 'מלמעלה' להעניק לי יחס מועדף ולתת לי כל מה שאני רוצה. (לדוגמא, תמיד קיבלתי את כל הספרים שיצאו לאור ע"י קה"ת באותו תקופה. אז לא היה הרבה ספרים יהודיים לקריאה, ואפילו באידיש היה מבחר מועט מאוד. הליקוטי דיבורים החלו לצאת לאור אז, והיו גם את החוברות התקופתיות וכיו"ב. אנחנו ייקרנו את מה שהיה, והיינו קוראים את הכל מכריכה לכריכה. את כל ספרי הקריאה שרציתי תמיד קיבלתי מיד).

גם לפני היחידות הזו לא הלכתי למקוה. ברגע שנכנסתי לחדר הרבי חיך אליי בחיך רחב מאוד, וגם אני הרגשתי צורך להחזיר חיך. היתה זו חויה הפוכה לגמרי מהיחידות הראשונה שלי שבה פחדתי כל כך. הרבי החל להתעניין בשלומי "אה ר' עמנואל! מה נשמע, איך הולך", וכו'. ואז הוא שאל אותי "מה מביא אותך לפה?"

אני חושב על כך וזה פשוט לא יאומן, אבל זה מה שהיה: עניתי שקיבלתי עבודה במחנה "אגודה" למשך תשעה שבועות, ומהישיבה מוכנים לתת לי אישור רק לשלושה שבועות - לכן באתי לקבל את האישור שלך להיעדר לתשעה שבועות. כשאני חושב על כך היום, ברור לי שכל אחד אחר במקומו של הרבי היה אומר לי: יש לך רשות לנסוע לשלושה שבועות וזהו.

יום הולדתי, שהיה בקיץ, כשכבר שהיתי בביתי, הרבי היה שולח אליי מכתב ליום ההולדת והיה מוסיף בסופו דברים בסגנון ה'מוסר'.

באחד מאותם מכתבי יום הולדת כתב לי הרבי שדווקא בזמן שאדם לא נתון למשמעת הישיבתית עליו לעבוד בעצמו. קבלתי אמנם מכתבים תוכניים רבים, אך לא בענייני לימוד באופן ישיר. ההוראות וההדרכות שקיבלתי יושרו אליי באופן אישי, כמו שכתוב "חנוך לנער על פי דרכו", ולכן אינני רוצה לספר עליהם בפרטות.

שובבות נעורים...

בחודש אדר תשי"ד הייתי מעורב במעשה שובבות בישיבה בבעדפורד-דין. כאמור, הישיבה בבעדפורד-דין היתה מיועדת לנערים עד גיל 18 והתנהלה במתכונת דומה ל"ישיבה תיכונית", כשבבוקר התקיימו לימודי קודש ואחר הצהריים נלמדו לימודי חול.

בישיבה היתה ספריה לספרי חולין, ואנו, חבורה של ארבעה נערים שחמדה לצון, החלטנו להפוך את המקום. בתחילה הסתפקנו בעירוב הספרים; העברנו את סיפרי הגאוגרפיה למדף המיועד להסטוריה וכן הלאה. אחר כך חשבנו שזה לא מספיק, כי מבחינה חיצונית המקום עדיין היה נראה מסודר, ולכן לקחנו את הרהיטים, הכיסאות והשולחנות, והעמדנו אותם אחד על השני עם הספרים בצורה כזו שאם מוציאים את הספרים הכל יקרוס. היה זה סתם מעשה קונדס, לא מצד איזו קנאות כנגד לימודי החול, ולא נגרם שום נזק לרכוש. שובבות של נערים.

אחרי י"ב תמוז, ומכיון שהגעתי מאוחר לא היתה לי קבוצת ילדים משלי להדריך ונהייתי למדריך מסתובב בלי מקום קבוע וקבוצה מסודרת. לא אהבתי את העבודה הזאת, וגם כל המנטליות של הילדים האמריקאים היתה זרה לי, ולכן התאכזבתי מאוד מהקעמפ.

מיד לאחר סיומו של הקעמפ, בחודש אב, חל יום-ההולדת שלי ושוב נכנסתי ליחידות. מיד כשנכנסתי אמר לי הרבי, "אה שלום עליכם! נו, היה שווה להתגלגל שם עוד שבוע ועוד שבוע?" אני הרגשתי כביכול הרבי אומר: זה היה כל כך מאכזב, על מה התוכחת כל כך? זה הרי לא היה שווה...

היו אלה שלוש יחידות בארבעת החודשים הראשונים שלי. נדמה לי שלפני היחידות הזו כבר כן הלכתי למקוה, הייתי אז יותר "בעניינים".

יחס אישי

הרי זהו דבר כל כך נדיר שבחור בישיבה יקבל יחס כזה מהרבי. הייתי מקבל גם מכתבים מהרבי, אפילו חתומים בכתב יד קדשו, דבר שאף בחור לא זכה לו. הלוואי והיה לי את השכל לדעת לייקר את זה. ומצד שני, אילו היה לי את השכל הזה הרי לא הייתי מקבל את הקירוב... הקשר הזה עם הרבי היה הדבר שהחזיק אותי בישיבה. בלעדי פשוט הייתי בורח. אלו לא היו רק היחידות, אלא כל הקשר עם הרבי. הרבי פשוט התעניין בי באופן אישי וישיר.

אף פעם לא שאלתי את הרבי שאלות בלימוד, לא נכנסתי לנושאים האלו. אולם לעיתים במכתבים אליי הרבי היה מזכיר נושאים תורניים. לדוגמא, לקראת

של הספריה, והשורה התחתונה של המכתב הייתה שבדעתי לעזוב את הישיבה לגמרי. נער אחר מהמעורבים שסולק אף הוא מהישיבה, כבר עזב ונרשם ללמוד בישיבת 'תורה ודעת'.

הכנסתי את מכתבי למשרד המזכירות, ומיד למחרת קבלתי טלפון מהרב חזקוני עם תשובה בשם הרבי. הרב חזקוני מסר שהרבי אמר שהוא ישלח לי מכתב תשובה, ובינתיים, עד שאקבל את תשובתו, שלא אעשה דבר, ושאשפיע אף על אלה שכבר עזבו, שלא יעשו מעשה שיתחרטו עליו כל חייהם, אלא יחזרו מיד לישיבה. מסרתי את הדברים לאותו בחור והוא אכן חזר לישיבה, והיום הוא יהודי חסידי לתפארת שאף זכה להתעסק לימים בהוצאה לאור של ספרי רבותינו במסגרת קה"ת.

כעבור שבוע בדיוק, באמצע ה'סדר' בישיבה (כאמור, סולקנו רק מה'תיכון'), קיבלתי טלפון מהמזכירות, והודיעו לי שיש מכתב עבורי. ניגשתי לרב מענטליק ואמרתי לו שאני חייב לצאת משום שממתין לי מענה מהרבי. ניגשתי למזכירות, קיבלתי את המכתב, וחזרתי לישיבה כדי לקוראו (נדפס אג"ק ח"ח ע' רצ"ט והלאה).

המכתב היה מאוד ארוך והתפרש על פני שני עמודים שלמים. עיקרו של המכתב התייחס לטענותי הכלליות כנגד הישיבה. הרבי הדגיש את החשיבות שבלימוד בישיבה חסידית, וכתב שהיצר הרע הוא זה שמתנגד לכך שאלמד בישיבה חסידית ונלחם כנגד זה.

בהמשך המכתב הרבי התייחס גם למקרה המסוים של הספריה, וכאן היו מספר קטעים חריפים למדי. הייתי מאוד

המקרה הזה גרם לרעש גדול בישיבה. ההנהלה רעשה וגעשה על מעשה ה'ונדליזם' כביכול, והרב מענטליק, שהיה הראש ישיבה בבעדפורד-דין, כעס מאוד. אחד מהארבעה שהשתתפו במעשה היה קרוב מאוד לרב מענטליק, וכאשר הוא ראה את עוגמת הנפש של הרב מענטליק - הלך הלה והתוודה בפניו, ומסר לו את שמות כל המשתתפים. הישיבה החליטה לסלק את ארבעתנו מלימודי החול של התיכון. כנראה שבשלב הזה כבר יידעו את הרבי על מה שאירע, אך באותו זמן אני לא ידעתי מזה.

גם אחי הצעיר למד בבעדפורד-דין אז, והם חשדו בו שאף הוא היה קשור ל'ונדליזם', ולכן העיפו גם אותו מהתיכון למרות היעדר כל הוכחה למעורבותו. לאחר שנודע להנהלה בוודאות שארבעתנו היינו האחראים הבלעדיים למעשה, הלכתי לרב מענטליק ואמרתי לו שמאחר ואנחנו מודים על חלקנו במעשה, וידוע שלאחי לא היה כל קשר למה שאירע, הרי שיש לקבל אותו בחזרה לישיבה.

כשנוכחתי בסירובו של הרב מענטליק להחזיר את אחי, אמרתי לו שאם לא יחזיר אותו לישיבה אכתוב מכתב לרבי בו אפרט את כל תלונותי נגד הישיבה, ואעזוב את הישיבה לגמרי. הרב מענטליק לא התייחס לדבריי. הוא חשב שזה סתם איום סרק.

התיישבתי וכתבתי מכתב שהתפרש על פני ארבעה-חמשה עמודים, ובו שטחתי בפני הרבי את כל טענותי כנגד הישיבה. התלוננתי בעיקר על הישיבה בכללות, שהיא אינה מתאימה לרקע שלי, למהלך המחשבה שלי ולהשקפת עולמי. בהמשך המכתב התייחסתי גם למקרה הספציפי

חסט= ברקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYadnth 3-9250

מחטס מענדל טניאורטאהן

ליובאוויטש

770 אסטען פארקווי
ברקלין נ. י.

ביה.כיה אדר ב' תשי"ד
ברקלין

האכרן יעקב עטנאל שי'

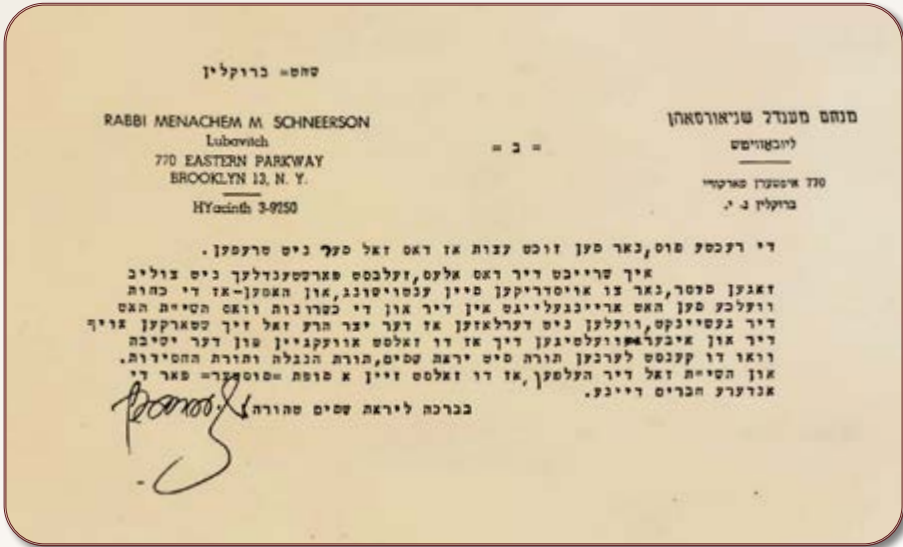
שלום וברכה!

איך באשעפטיג די ערהאלטונג פון דיין בריף פון כיד אדר טני,
און איך פון אנהויבען מיין בריף. אז איך בין געווען העכסט ענטוויסט פון
דעם אלס צוגאב צו דער ענטוויטונג פון דער זאך אין אלגעמיין.

זיכער איז איבעריג צו איבער'חזר'ן נאך אמאל דאס; אז עס איז
א דבר המסוט, און עס האט זיך גערעט פילע מאל אין התועבות, אז הסיית האט
ניס באטאפען קיין זאך לבסלה. במילא דארף יעדער אויסניצען זיינע כשרונות,
און איך דער רייטונג פון דעם סאטמער געזעץ קדושים; ואני לא נבראתי אלא
לשטט את קונוי. און זעהנדיק אין דיר דעם כשרון צו קענען שטייען זיין אויף
דער סביבה און אויך אנשירען מיט-הברים, בין איך געווען זיכער, אז דו וועסט
דאס אויסניצען, אין איינקלאנג מיט דעם סאטמער רזיל הנחיל, אז אויך זיי זאלען
ווערן געקענטער לשטט את קונם. און דעריבער, ווען עס איז ארויס א קלאנג
אז דו האסט געגעבען צוהר און געשייט. זייג איך א פארקערטער ריכטונג, און
לויט דיין טרייבן זעהט זיך אז עס פאקע אזוי געווען, האט דאס אויף מיר
געקאמט א טווערען איינברוק-ווי געזאגט אויבען. דאך-געשענדיק אין אכט אד
איז געווען א דורכפאל, און ווי דו אליין טרייבסט אין דיין בריף, וועסט דו
אנגעטען די פאלגען פון דעם. אז ווען פון וויל זיך באטרייען פון א ניס
פאפערען טהאט אדר א דורכפאל, איז דאס ניס דורך דעם זעהן צו פארשטען
דורכפאל, ווען און פער גארניש, נאר אויב עס קומט נאך דעם א ספר, א צונש, וועסט
דו האבען גענוג וועט צו אנערקענען, אז ווי נאלד אז איך, פון סולרי-קופט מיר
דער צונש, און ווען אפילו דו זיינען אז דער צונש איז אין אכט סאט צו דעם
און ניס טורטאליען אביעקטיב און וועסט סתמא וועלען טאקען קלענער די טולר.
און צווייטענס-אויב אפילו נאכן השבון, איז דער צונש פון טרייבן, איז-וואס
אלס מיר לעטרעט איז דער טענס וועלכער האט פארזארגט דעם דורכפאל, און פער
ווען עס האנדעלט זיך וועגען א הכורה און דער דאזיקער איז געווען א אנשיר
און האט געגעבען צוהר, ראשטען פון זיך עליין פער פארערען, און ניס וועלען
פון זאל עס באהאנדלען פילע כהנס צו חברים. און ווי איך זעה פון דיין בריף
באטראכט דו דעם צונש ווי א טהאט אפ פון האט אנגעקירט דיין כבוד און דיין
כשרונות, און דעריבער ווילסט דו צוריקצאלען מיט אוועקגיין פון דער ישיבה.
און דריטענס-וואס עס איז א גרויסער וואונדער און ענטוויטונג פאר מיר
אז איך בין געווען זיכער, אז דו, און בכלל בני ישיבה, זעהן אין דער ישיבה
ווי פון דארף זעהן און קוקען אויף א ישיבה. אז דאס איז-ניס וואס פון קופט
און פון לערנען אין ישיבה ווי אורחים, און ווען פון לערנען אפ א געוויסע
צייט זענעט פון זיך מיטן בעל הבית און פון גייט אוועק. נאר וועט גוט
פארשטיין, אז א ישיבה בויעט זיך ניס נאר דורך ראשי ישיבות און סטעיטעס, נאר
דורך די בחורים תלמידים. במילא וועלען זיי קוקען אויף דעם ווי אויף א בנין
רוחני, וואס יעדער דארף צוטרעגען זיין חלק. און ניס טאן דאס פאר ווי א ענין
פון מתיב חיה, אפאך אין דער טרייער צייט האט ער גאר ניס צו טאן מיט דער
טוט אין א אייגענער זאך און כהנס זיין אייגענעם בנין. און זעלבסט פארשטיג
אז האבענדיק אזא באהינדונג, וואלט בא קיינעם ניס געווען קיינשטע צו אפאן
א סטיצעל דער ישיבה אדער דער הנהלה פון דער ישיבה ווערן. ארוועקגיין פון דעם
ישיבה אפאך עס איז באוואוסט דער פאל אין דעם, אז ווען א פקנס פארשלאסערט
זיין לינקע טוט אין דער רעכטער, נעמט ער ניס קיין ביישט צו פקנס זיין

כל הפרטים המדויקים על מה שאירע
בספריה.
בתוך כמה ימים קיבלתי עוד מכתב
תשובה, תוכנו היה כבר הרבה יותר

שבור מהמכתב הזה, וחשבתי שהנהלה
מסרה לרבי פרטים מוגזמים ולא מדויקים
על מה שעשינו בספריה. כתבתי לרבי
בחזרה מכתב נוסף, בו שטחתי את

מצות, הרבי חייך אליי ואיחל לי "פסח
כשר ושמח", ואז שאלני האם התחלתי
כבר ללמוד את הפרקים מ'דרך חיים'
אותם ביקש שנלמד. כשענית שטרם
התחלתי בכך, ושאתחיל בזה אחרי פסח,
הרבי הגיב במשיכת כתף וחיוך.

בליל הסדר התארחתי אצל דודי הרב
חדקוב. סיימנו שם את ה'סדר' מוקדם
יחסית, והלכנו להשתתף ב'סדר' של הרבי.
הגענו לאחר שכבר סיימו את הסעודה
ואחזו בחלק האחרון של הסדר. הרבי ראה
שאני שם. בסיום הסדר (שנערך בביתו של
הרבי הריי"צ, בקומה השניה), כשהרבי
ירד במדרגות לחדרו, עמדנו למטה קהל
די גדול ושרנו "אלי אתה". הרבי עווד
אותנו בידינו בעת שירד במדרגות, ונכנס
לחדרו.

בדרך כלל המעמד היה מסתיים בזה,
אבל הפעם הרבי לא נשאר בחדרו. הרבי
רק פתח את הדלת והניח שם את הסידור

רך (נדפס אג"ק ח"ח ע' שכ"א והלאה).
במכתב השני חזר הרבי והדגיש את
החשיבות שבלימוד בישיבה חסידית
דוקא, אך הוסיף שהמקרה שאירע דורש
תיקון. הרבי הציע את התיקון הבא: מכיון
שאנחנו כבר לא לומדים בתיכון ויש לנו
זמן פנוי בצעריים, עלינו לנצל עד הזמן
הזה ללמוד את מסכת תענית ואת י"א
הפרקים הראשונים של 'דרך חיים'. כמו
כן, הורה לנו הרבי לצום חצי יום בתעניות
בה"ב שאחרי פסח. התיקון הזה נועד
לא רק עבורי, אלא לכל הארבעה שהיו
מעורבים בסיפור.

חירות ליובאוויטשאית

בשנת תשי"ד החלטתי להישאר לחג
הפסח בניו יורק ולחוות את החג בצילו
של הרבי, לאחר שבשנה הקודמת חזרתי
לפסח לביתי בקנדה.

בערב פסח, כשעברתי לפני הרבי לקבל

סה"ס ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאן
 ליובאוויטש
 770 אסטערן פארקווי
 ברוקלין נ. י.

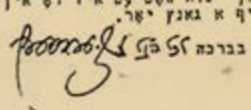
ב"ה ר' ניסן חסייד
 ברוקלין
 שלום וברכה:

אך האב באקומען דין בריף פון ג' ניסן. דאס זעקס דו שרייבסט
 או דו ביזט נים געזען פון די אַנפירער-ביאלד דו זעסט זיך באטיליגט אין
 דעם און זייענדיק א עלטערער האסט דו נים געזעסן געזען דעם, נאך אין געזעסן
 זעסט אינמיטל געזעסן אין דעם, איז שוין דאס אלץ א זיכער אויסגעזעסט
 געזעסן פון די אנדערע סים באטיליגטע או דו ביזט דער אַנפירער.

דאס זעקס דו שרייבסט או דו האסט שוין לאנג דעם געדאנק צו מאלאָן
 די ישיבה, און האסט זי געזעלט דיר, אבער עס איז פארבונדען בא דיר סים שפּערע
 מלחמה וכו', איז דאס גאר קיין האונדער נים. מי עס שטימט אין קהלה מי' זעיר קטנה
 איז די גמרא אין נדרים ספר, אז דאס איז דער גוף - ואנשים בה סעס וכו' אלץ
 מלך גוול פירוש מלך זקן וכסיל היציר אַרע, און פירט סים דער זשאט בלוטיוג
 מלחמה. און אז דו זעסט לערנען דעם קונטרס-עץ חיים פון זיך אדומייר (מוהרשיב)
 ניעט און די הוספה ג' העלכע איז געדרוקט צום סוף און פירט ארץ עמוד פ' א
 זעסט דו זענען אויף היטיל דער ישיבה שפעלט זיך קענען צו לערנען אין א ישיבה
 האו סען לערנט חסידות. אבער ביאלד או עס איז דאך לפום נמלא שיחא, ר.ה. או
 סען האט יעדערען געזעסן פאסט א עבודה נאך זינע כחות נאך, איז אויב דו זעסט
 נאר קענען זיך אַזעס זעסט דאס איז דאך אַזעס נוגע צו דען גאנצער עבודה, זעסט דאך
 זי, פ' דער סוף פון סעס (פון קהלה) ומאז בה איש סטכין: זעסט - זעסט לזים דער
 גמרא-איז דאס דער יצר טוב-ומלם הוא את הקיר בחכמה.

/געזען/

השי"ת זאל דיר העלפען, או דען זאל נים שרדען נים דיר און נים
 דינע חברים, דאך אבער א חיקון חשוב דארטעסן האבען אויף דעם (און אויך אויף
 דעם פאטירונג, אמילו אויב דאס איז איבערמירען - מי דו שרייבסט - ביזט דו דאך
 דער עלטערער זייענען זי, זייל אין דיר פאָרשלאָגען - מי בנוגע צו דיר און אוי
 אויך בנוגע דינע חברים, אז דער חיקון חשוב על כל הנזיל זאל זיין צו פאסטען
 א העלכע זענען פון הענייה בהיב זאט נאך סעס, און דעם אנדער האלבען זען
 אויסליקן סים צדקה. (ב) די צייט העלכע איר ויס טיר פון לערנען ענגליש, זעלט
 איר אויסניצען - אויב סעגליך, אלע צוזאמען לערנען די ערשטע עקף פרקים פון
 ספר דרך החיים לאדומייר האטעני, און לערנען עמליכע סאל, ביז סען זאל חיקען דעם
 אינהאלט זיערען אויף אויסנייג, און אויך לערנען - אויב סעגליך, אלע צוזאמען
 די סכח הענייה, זעסט סים דעם זעסט אויך געלייטען זיערען די טראגע זעסט צו טען אין
 דער שרייער צייט זעסט עס איז פארבליבען דורך דעם נים לערנען די ליטורי חול.
 און השי"ת זאל געבען דיר און דינע חברים א כשר סעס, און זי אכילה סעס זעסט
 דאס איז דער ענין פון ביטול, א היסך פון יסוד זעסט עס איז דא אין לחם סעס,
 און דאס זאל סעלין אין א פנימיות אויף א גאנץ יאָר.

בברכה של

ואכן, לאחר שסיימנו לשיר, הרבי התחיל לומר שיחה שלימה (נדפסה תו"מ חי"א ע' 182 והלאה). החלק הראשון של השיחה היה בקשר לפסח באופן כללי, ואז הרבי המשיך לדבר על חשיבות הלימוד

שלו ושוב יצא אלינו והמשיך לעודד את השירה. הרבי הביט על הקהל שנכח במקום ונוצר בינינו קשר עין. מהדרך שבה הרבי הסתכל עליי הבנתי שמשוה עומד לקרות.

באותה שבת הגיע יהודי זקן מארץ ישראל. בשעת מעשה לא ידעתי מי הוא, אבל אחר כך שמעתי את שמו ונודע לי שהוא העיז את פניו כנגד הרבי בקשר למוסד מסוים בארץ הקודש.

הוא הגיע באיחור, לאחר שכבר התחילה ההתוועדות, וכמה מהנוכחים קראו לו לעבור מעל השולחנות כדי לקבל מקום לישיבה מלפנים, שם ישבו הבעליבתיים. כשהוא עבר מעל השולחן משך אותו אחד הנוכחים מהסירטוק. כשהרבי ראה את זה ניתן היה להבחין בחיורו עז שהתפשט על פניו הקדושות, ממש כמו המפה שעל השולחן. מעולם לא ראיתי את הרבי כך.

מיד השתרר שקט במקום, ואז הרבי התחיל לדבר בצורה מאוד חריפה. הרבי הביא את הפסוק "לא תתעב מצרי כי גר הייתה בארצו", ואמר שמבלי הבט על מה שקרה עם האיש הזה עדיין אסור לבייש אדם בצורה כזו, ובמיוחד אחד כזה שיש לו זכויות מהעבר.

הרבי המשיך לדבר בטון חריף מאוד, ואמר שמדברים על יציאת מצרים והעבודה של יציאת מצרים נוגעת לכל אחד. "זה נוגע אליי", אמר הרבי והצביע על עצמו, "זה נוגע לגיס", והצביע על חדב"נ הרש"ג, והמשיך להצביע על כמה מזקני וחשובי החסידים - ר' שמואל לויטין, ר' זלמן גוראריה, וכדומה גם הר"ש זלמנוב.

ואז הרבי המשיך ואמר: "שם עומד הבן של שחט וחושב שזה לא נוגע אליו; זה נוגע גם אליו!". הרבי הכליל אותי כל אותם אנשים חשובים שלא היה לי כל קשר איתם, ושבקושי ידעתי מי הם. לאחר שסיים, הרבי פנה אליי בטון רציני:

בישיבה חסידית. הרבי אמר שישנם כאלו שעומדים ומביטים עליי בחיוך, וחושבים שהוא הרי "יקה", ו"יקה" אינו שייך לכל העניין של חסידות... הרבי אמר שזה לא נכון, ושעליהם לדעת שהוא שייך גם שייך לזה.

בשיחה הרבי גם התייחס לאירוע המדובר, ואמר: "נתנו להם תיקון תשובה, וחלק מכך היה ללמוד דרך חיים, אבל הוא עוד לא התחיל ללמוד את זה. אמנם דרך חיים אינו "יום טוב דיק" ולכן "אין לי את הלב" ("איך האב נישט די הארץ") לומר לו שיתחיל בזה מיד, אבל יהיה זה דבר ראוי ("א גלייכע זאך") אם אכן יתחיל מיד".

לאחר השיחה התחלנו שוב לשיר. בטבעי אינני רגיל בשירה וריקודים ולכן עמדתי בצד והסתכלתי. מאחוריי עמד זעליג צצמן, והרבי עמד לא הרחק ממני בצד. הרבי הביט עליי במבט מאוד חזק והורה לי להיכנס לריקוד. פתאום, הרבי ניגש אליי ותפס אותי מהחליפה, ומשך אותי פנימה ביחד איתו למעגל הרוקדים.

לאחר השיחה והריקוד ההוא התיישבתי יחד עם אביו של אחד מארבעת הבחורים שהיו מעורבים יחד איתי במעשה הספריה והתחלנו ללמוד בדרך חיים.

נאך א ביסל 'לחיים'...

באותו שנה (תשי"ד) אירע מקרה יוצא דופן נוסף, שעד היום אינני מבין את פשרו. כמדומני שהיה זה בשבת מברכים ניסן תשי"ד.

בדרך כלל כשהרבי היה מבקש ממני לומר לחיים, היה זה עם חיוך ובצורה מאוד ידידותית. באמצע ההתוועדות

ישיבה במקום קולג'

בשנת תשט"ו עמדתי לפני סיום לימודי בתיכון בבעדפורד־דין, ונושא הלימוד באוניברסיטה (קולג') עמד על הפרק. לי אישית, הלימודים האקדמיים לא היו חשובים כל כך, אבל אצל הוריי הנושא תפס מקום גדול מאוד, ולכן הסכמתי ללכת לקולג'. בדעתי היה ללמוד ב"ישיבה יוניברסיטי", שם שילבו בין לימודי קודש במסגרת של ישיבה ללימודים אקדמיים מלאים. אלא שאז שוב הייתי מעורב במעשה שובבות ששיבש את תוכניותיי...

היה זה בערך בתחילת חודש תמוז, כאשר אנו, תלמידי הכיתה הגבוהה בתיכון, עמדנו לפני מבחני הבגרות שהיו נחוצים לנו כדי להתקבל לקולג'. מבחני הבגרות כבר היו במשרד הישיבה, ומזימתנו הייתה לפרוץ לתוך המשרד כדי להציץ בתוכן המבחנים. אני, כמו רוב חבריי שהשתתפו במעשה, היינו תלמידים טובים ולא נזקקנו להציץ בשאלות, אלא השתתפנו בזה כמעשה שובבות גרידא.

בחרנו במוצאי שבת, בין השעות אחת לשתיים בלילה, לביצוע מזימתנו. דלת המשרד הייתה נעולה, כמובן, והיה עלינו להיכנס לחדר מתוך החלון, שמוקם בקומה אחרת והגישה אליו היתה באמצעות השתלשלות מהקומה העליונה. הצלחנו, בעזרת מקלות, לפתוח את החלון, וחבריי הורידו אותי באמצעות חבלים מהקומה הרביעית אל חלון המשרד.

נכנסתי מהחלון אל תוך המשרד ופתחתי את הדלת לחבריי שעמדו בחוץ, אחד הבחורים הצליח לפרוץ את הכספת, ושם מצאנו את המבחנים מונחים בתוך קופסא סגורה עם מנעול. ניסינו לפתוח

"אפשר וועסט דו שוין זאגען לחיים?" [=] אולי תאמר כבר 'לחיים'?. זה היה מקרה יוצא דופן ועד היום אין לי מושג מדוע הרבי התייחס אליי אז.

•

בשנים מאוחרות יותר, שנות המ"ם, הרבי לא היה מורה לי לומר לחיים באותה תדירות כמו בשנים הראשונות. זה קרה בזמנים מסויימים, לעיתים בהפתעה גמורה. בדרך כלל הייתי מרים כוס ואומר לרבי לחיים מעצמי. פעם אחת, בשנת תשמ"ח או תשמ"ט, אירע שחשבתי על בקשת ברכה מסויימת בענייני הפרטיים בעת שאמרתי לרבי לחיים, אך בדרך כלל כשהייתי אומר לרבי לחיים – לא חשבתי על שום דבר, פשוט אמרתי לחיים.

באותה התוועדות היה לי מקום טוב, ממש אל מול פני הרבי. הרבי פנה לימיני ואמר לחיים, לשמאלי ואמר לחיים, מלפניי ומאחוריי ולכל מי שעמד מסביבי, ואילו ממני הרבי התעלם לגמרי. לא הבנתי מדוע דווקא אליי הרבי לא אומר. בשעת מעשה שרו את הניגון "זאל שוין זיין די גאולה", ופתאום הרבי נעמד ורקד במקומו, ועודד את השירה בתנועות ידיים נמרצות אבל בהבעת פנים מאוד רצינית.

הסתכלתי על הפנים הכל כך רציניות של הרבי והרגשתי מאוד רע. הענין של "זאל שוין זיין די גאולה" חשוב כל כך לרבי, וממש כואב לו, ואילו אני עסוק במחשבות אודות ענייני הפרטיים. פשוט התביישתי, איך אני מסוגל לחשוב כעת על ענייני האישיים?

בדיוק באותו רגע שהרגשתי את הבושה הזאת, הרבי סיים לרקוד, התיישב בחזרה במקומו, ואז פנה אליי ואמר לחיים...

(נדפסה תו"מ חי"ד ע' 166 והלאה), והסביר שלמרות שכידוע שהרבי הקודם התנגד ללימודי חול והליכה לקולג', בכל זאת דאגתו היתה נתונה גם למי שכן הלך לקולג'. הרבי הקודם המשיך לדאוג עבורם למצות לפסח, לאוכל כשר ולשאר צרכיהם הדתיים; כך הוא עשה עבור תלמידים באוניברסיטה בשוויץ ובעוד מקומות. אבל עדיין, הדגיש הרבי, העיקרון הוא שלא הולכים לקולג'.

הרבי המשיך בדבריו ואמר שמן השמים מרחמים, ולכן הקבלה לקולג' נעשה יותר ויותר קשה. צריכים לעבור מבחני בגרות, ולקבל תעודה, ואם כל זה לא מספיק – הוסיפו לאחרונה מבחן קבלה לקולג'.

לאנשים מסויימים, אמר הרבי, גם זה לא מספיק, ולכן משמים סידרו סיבות נוספות למנוע זאת מאיתם. זה היה רמז למה שאירע עמי. הרבי לא הזכיר את זה במפורש, אבל אלו שידעו על מה שקרה הבינו למה הרבי מתכוון.

רוב התלמידים בכיתה שלי בבעדפורד – דין תכננו ללכת לקולג', חלקם ל"שיבה יוניברסיטי", והשאר לקולג'ים אחרים. בכלל, הרבה מהתלמידים לא היו ממשפחות חב"דיות, ולמדו בליובאוויטש רק משום שזו הייתה ישיבה טובה, ובאותה תקופה לא היה מבחר גדול של ישיבות.

לאחר ההתוועדות הזו קרא הרב מענטליק לכל תלמידי הכיתה חוץ ממני, וסיפר להם על השיחה החריפה של הרבי נגד הלימוד בקולג'. הרב מענטליק אמר להם שעוד לפני ההתוועדות הגדולה (ביום ראשון בלילה) הוא רוצה לדווח לרבי שהתלמידים החליטו שהם לא הולכים לקולג', ובכך לגרום לרבי נחת רוח. ואכן,

את הקופסא בלי לשבור את המנעול כדי לא להשאיר סימנים, אלא שאז הקופסא נשברה מהצד השני. כאמור, רובנו לא נזקקנו להעתיק את השאלות, אבל אלו שהוצרכו לכך העתיקו את מה שהיו צריכים.

לאחר שסיימנו להעתיק, רצינו לתקן את הקופסא השבורה כדי שלא להשאיר סימנים למעשינו. פרצנו לתוך המטבח כדי להשיג עופרת וניסינו ללא הצלחה לסגור את הקופסא בחזרה. בסופו של דבר, בלית ברירה, החזרנו את הקופסא השבורה למקומה, סגרנו את הכספת ודלת המשרד, ויצאנו.

ביום שני בבוקר הגיע מנהל התיכון למשרד, ומיד הבחין במה שנעשה. כמובן, התלמיד הראשון שנקרא לבירור הייתי אני... המנהל אמר לי שאמנם אין לו מושג איך עשינו את זה, אבל הוא יודע שחייב להיות שאני הייתי מעורב במעשה, וזרק אותי מיד מהתיכון...

את האחרים לא תפסו, וגם נגדי לא היו להם שום הוכחות, אבל הם פשוט ידעו שאם אירע דבר כזה – מוכרח להיות שהייתי מעורב. כנראה שגם המעשה הזה דווח מיד לרבי...

הרבי מתייחס

ההתוועדות הבאה התקיימה כעבור שבוע או שבועיים ב"ב תמוז. באותו שנה י"ב"ג תמוז יצא בשבת וביום ראשון. גם בשבת התקיימה התוועדות, אך ביום ראשון בלילה הייתה ההתוועדות הגדולה.

כבר בהתוועדות השבת הקדיש הרבי שיחה שלימה לנושא של לימודי חול

כשראיתי עד כמה נוגע לרבי שלא אלך לקולג', החלטתי שאני לא מסוגל לעשות את זה. כבר שילמתי חמישים דולר עבור ההרשמה למבחן, ובאותם ימים היה זה סכום גדול, אבל החלטתי שאני לא מסוגל. אחרי אותה התוועדות כתבתי לרבי שהחלטתי שלא ללכת לקולג'.

הוספתי, שטרם הודעתי על החלטתי לישיבה, ומכיוון שיש לי הרבה טענות נגדם, אניש להם רשימת תנאים, ואם הם יקבלו את תנאיי אני מוכן להישאר בישיבה. נתתי לרב מענטליק רשימה של עשרה תנאים, והוא הסכים מיד לכל מה שביקשתי - העיקר שאשאר בישיבה. להורי, שכל כך רצו שאלמד בקולג' הייתי צריך למצוא תירוץ דחוק ומחוק, אבל נשארתי ללמוד בישיבה ב-770.

"רבות מחשבות"

בראשית השנה הבאה, תש"ז, תהיתי לעצמי מדוע הרבי 'התאמץ' כל כך למנוע ממני ללכת לקולג'. הרבי הקדיש לכך שיחות בי"ב תמוז ובכ"ף אב, מכתבים ועוד. הגעתי למסקנה שהסיבה לכך היא בגלל כל הקירובים שקיבלתי מהרבי, באופן פומבי, אישי וישיר בצורה שאף אחד אחר לא קיבל.

הרגשתי כאילו הרבי נתן לי מעין 'סטירה' בפנים, בגלל שהוא השקיע בי כל כך הרבה כוחות ולמרות הכל עמדתו להפנות לו גב, ככיכול, וללכת לקולג'.

חשבתי לעצמי שהבעיה הייתה בעיקר בגלל כל הרעש שהיה אז מסביב לעניין עם כל הכיתה שלי וכו', ולכן החלטתי, מבלי לספר על כך לאף אחד בעולם, שבסוף אותה שנה, לאחר שאסע הביתה

רוב התלמידים החליטו שלא ללכת לקולג' והרב מענטליק דיווח על כך לרבי.

איתי הרב מענטליק לא ניסה לדבר בעצמו, אלא שלח את אחי הגדול דוד שידבר איתי. כתבתי לרבי ששמעתי את השיחה בי"ב תמוז, ושאני עדיין צריך לשקול את העניין ולהחליט מה עלי לעשות. הוספתי וכתבתי שבתוכן התנהגו אליי בצורה מאוד לא הוגנת וסילקו אותי לפני שסיימתי להיבחן על כל המקצועות הנדרשים כדי להירשם לקולג', ולכן בדעתי ללכת בינתיים לשיעורי לילה מיוחדים מטעם החינוך הממלכתי כדי להשלים את המקצועות שהיו חסרים לי, וכן לעשות את מבחן הקבלה לקולג' כדי שבאם בסופו של דבר אחליט ללכת לקולג' תהיה לי את האפשרות הזאת. לסיום כתבתי לרבי שאני לא רוצה שתהיה עלי 'קפידה'.

הרבי כתב לי בחזרה בזה הלשון: "מצדי אין ח"ו ענין של קפידה, אלא שמחוייב אני וכל אחד מישראל, שכשרואה מישהו עושה דבר שאינו מתאים בשבילו, לעשות כל מה שביכולתי למנוע אותו מלעשות כן".

בפועל, השתתפתי בקורס שהיה חסר לי, ועברתי את מבחן הבגרות בהצלחה מרבית. מבחן הקבלה לקולג' היה אמור להיערך לקראת סוף חודש אב. בכ"ף אב הרבי התוועד, ולפתע הרבי התחיל לדבר על הרמב"ם בהלכות דעות שאומר שעדיף לאדם לעבור לגור במדברים ובמערות מאשר לחשוף את עצמו לסביבה שעלולה להזיק לו (שם ע' 261 והלאה). הרבי הרחיב ודיבר על כך באריכות, ומהצורה שבו שמעתי את הדברים הבנתי שהרבי מכוון את דבריו בדיוק עבורי.

מה עכשיו?"... הרי כבר עבר זמן רב שלא הסתבכתי בשום פרשייה...

כשהקהל שם לב לכך שהרבי מסתכל עליי, ושאני מסתכל עליו בחזרה, הפסיקו את השירה ודממה השתררה במקום. הרבי פנה אליי ואמר: "עמנואל, דו טראגסט זיך אויך ארום מיט מחשבות ווי אזוי זיך צו מתקן זיין נאך 'לייבור דיי', זאג לחיים און פארגעס וועגען דעם" [= עמנואל, גם אתה מסתובב עם מחשבות איך להסתדר אחרי 'לייבור דיי', תגיד לחיים ותשכח מזה"].

ממש לא היה לי מושג על מה הרבי מדבר. ההחלטה שלי לעזוב את הישיבה בסוף אותה שנה הייתה מנויה וגמורה איתי מתחילת השנה, ולא העליתי בדעתי שהרבי מתכווין לכך, שהרי לא סיפרתי על תכניתי לאף אחד. הסתכלתי בחזרה על הרבי במבט תוהה, והרבי מצידו ממשיך להסתכל עליי באותו חיוך צופן סוד, כאומר "גלוי וגם ידוע על מה מדובר"...

המשכתי להסתכל על הרבי באותו מבט נבוך, ואז הרבי אמר: "זה הרי בין כך לא יקרה, למה אתה צריך להסתובב עם המחשבות?". ובפתע פתאום 'נפל לי האסימון'. הבנתי על מה הרבי מדבר, ופשוט התפרצתי בצחוק. הרבי הורה לי לומר 'לחיים', אמרתי 'לחיים', ובכך זה נגמר. למותר לציין שביטלתי את תכניתי ונשארתי בישיבה...

התעסקות בהוצאה לאור

בסוף שנת תשי"ח סיימתי את לימודי בישיבה, ובשנת תשי"ט חזרתי לטורונטו ולימדתי לימודי קודש בבית הספר שם. בשנת תש"כ התחלתי את דרכי בכתיבה.

לקיץ, פשוט לא אחזור לישיבה. חשבתי שאם אעשה זה זאת כך, בצורה שקטה, אפילו לא ישימו לב להיעדרי.

תכננתי לעבור לשנה הבאה ללמוד בישיבת נר ישראל בבולטימור, שלהם היה הסכם עם הקולג' המקומי שלימודי הישיבה מקבלים הכרה מהקולג', כך שבסוף תקופת לימוד בישיבה אפשר לצאת עם תואר אקדמי מוכר בלימודי דת. גם אחי הצעיר, עזרא, למד בבולטימור באותו תקופה, בישיבת חפץ חיים, וזה חיזק את החלטתי.

ידעתי שסיכויי הצלחת התוכנית שלי תלויים בכך שהדבר יישאר בסוד מוחלט. משום שאם לא כן תתעורר סערה. לכן לא סיפרתי על התוכנית לאף אחד בעולם, אפילו לא להורי.

במהלך התוועדות חג השבועות הקדיש הרבי שיחה שלימה לנוהג הנסיעה ל"קאנטרי", ולמחשבת האנשים הנוסעים לשם בקיץ - כביכול שם הכל מותר. שם הם אינם מקפידים על צניעות, תפילה בציבור וכו', וחושבים שזה עולם אחר שבו הכל הפקר. בתוך הדברים הזכיר הרבי בנימה של גיחוך את יום ה"לייבור דיי" המסיים באחת את תקופת החופש, כאילו שביום אחד הכל משתנה ומהחופש חוזרים מיד לשגרה. הייתה זאת "שיחת מוסר" חזקה מאוד על מה שקורה בקיץ, נושא שהרבי דיבר עליו רבות במהלך השנים.

בסיום השיחה הקהל התחיל לנגן, כרגיל, כשלתע אני מבחין שהרבי מביט עליי בחיוך גדול. זה לא היה סתם חיוך, אלא היה בו גם ניצוץ שובבני משהו. המחשבה שחלפה בראשי הייתה: "אוי,

שחם-סרנסה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל טניאורטאהן
ליובאוויטש
770 אסטמטון פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה, כיה סיון תשי"ב
ברוקלין

האברך קוסק בצי"צ הרב עמנואל סיי

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלה המכיל במ שורה, מאמרים עיד הבעשים, וכן סקניני יהדות.

ומובן שנהניתי ע"פ שפורסם בהנוגע להבעשים תורתו ושיטתו, וחקויה שחתי' תועלת הדדית-לא רק להקוראים אלא גיב להכותב, וק"ל, ובטה ישלה גם המסך בזה, וחייה מראש.

כרגיל בחוככי בניי, אכוא גם באיזה הפרות בהנדסת כבר, כיון שאפשר עדין יהי' גם בהמאמרים הבאים, כיון שרדתי יש מקום להחבוני עיד הדפסת כל המסך בחוברת במיע, [כמוכן בשיפור ושינוים הדרושים בהתאם לשינוי מסאמרים במכיל לחוברת בע"פ].

ועקרונות בחפוי, ואחחיל בהקרה כללית, שסמט' סמטה מחברים ועוד יחר- גם בפניק המאמר, וביניהם גם כאלו שסמק האם כדאי להביא בהקרה בשול הגליון (אף שלא כל אחד סם לב למימ) ועאכו"כ בפנים, ובפרם שבהענינים שכותב למצטט בועם, יש להביא מקור מאלו שאין כל מקסוק בהזכר שסם והיבור שלהם, ובטה כשיקרא עוהים מסריו יכין לטי החכונתי, וסמק בכגון דא-להוסרא, כיון שהקוראים אותו מחוגים שונים ומסונים.

(ב) בפרק שני בסוף המעיף עיד הזה; הפקתה המאמר, ר"ת ש"א

ובוראק יודעים כהך, צרי' תתקון.

(ג) בפרק ד' בהנוגע לחלקים, שסביא בחור קדוש דמלוא, שלשה סימך, שפורסם נאמן בכגון דא, כיון ששנאחו לענינים כאלו העכירתי על כמה ענינים.

(ד) בפרק ה' נכסי הטובא בהמכתבים שנדפסו בהתמים, סעולס לא החראו ארס בע"פ עם הבעשים, היסך סטה שכתבתי שלסרו ביחד. כן בסוף פרק האמור, שנשטר סגוף כחייק הבעשים לגיסו, - ככר ביאר כיק סויח אדמויר בארוכה במכתבו, שסכתבי הגנייה חיה הפקתה ולא גוף כחייק.

(ה) כן החחלה המעיף האחרון 26 סם מלבד שסגנון אינו מתאים, הרי גם בחתובן- אי אפשר לפסל שסעעה שנוול לא יצא, וללית עיד עמסו, [כקוד' כיו שנה פנסתה] הכתונה סעה לירחו' ועד מלאה כיו, ואח' עשר שנוח הליסוד, ואחרי כן כיו שנים בגלוי, אכתוב לעיל, כל הנ"ל, בא לפקוד הענין, כיון שכדא ביושרהדפסת במכילך והמסך בזה להבא.

אלה אה אמניר דמניר דע"פ ש"א

בברכה לבשוים

בשם כ"ק אדמויר שליט"א
16.11.54
מזכ"ר

שנת תש"כ הייתה שנת המאתיים להסתלקות הבעלש'טוב. לכבוד זה החלטתי לכתוב כמה מאמרים על הבעש'ט. את המאמרים פרסמתי בעיתון "די יידישע זשורנאל", עיתון אידישאי יומי שיצא

מאז ימיי בישיבה, הרבי תמיד הזכיר במכתביו אליי את עניין הפצת המעיינות. בשעתו לא הבנתי את הסיבה לכך, כי לימוד חסידות לא היה הצד החזק שלי...

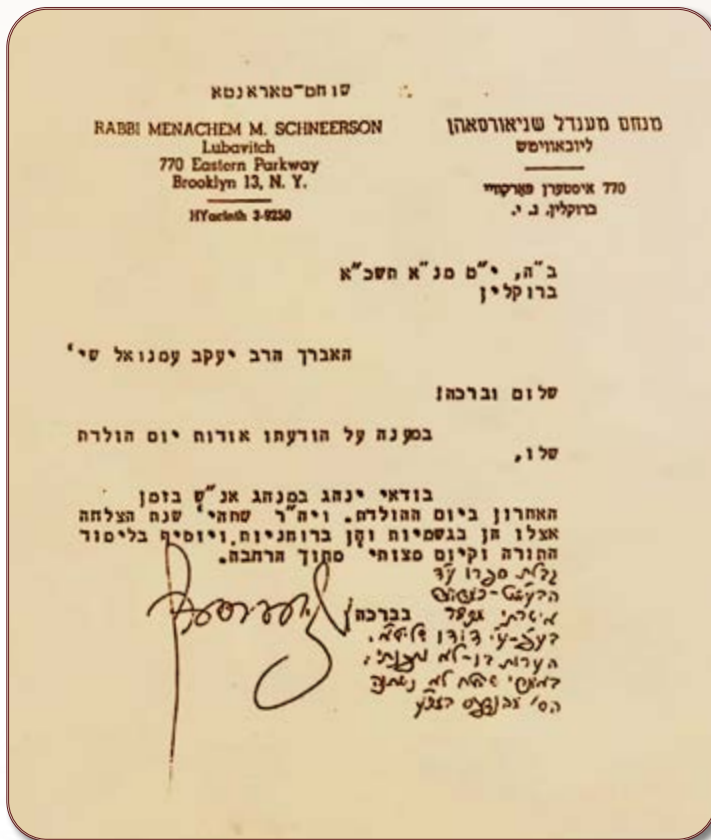
לאחר שסיימתי את סדרת המאמרים, הציע הרבי שאקבץ אותם יחד לספר, שייצא לאור על ידי ה'מרכז לענייני חינוך', שגם יישא בכל ההוצאות. ואכן, הספר יצא לאור בשנת תשכ"א ונקרא (באנגלית) בשם 'רבי ישראל בעל שם טוב'.

קול חתן

זמן קצר לאחר מכן, בשנת תשכ"א, התחיל הרבי ללחוץ עליי בקשר לשידוך. באותה תקופה הייתי מגיע לרבי בכל שנה בשבתות 'מברכים' אייר ואלול. כאשר

בטורונטו, בחלק האנגלי שבעיתון. המאמרים היו סקירה ביוגרפית על תולדות חייו של הבעש"ט, בעיקר מתוך מקורות חב"דיים. מתחילה חשבתי שהחומר שבידי יספיק לשנים-שלושה מאמרים, אולם עד מהרה התפתחה לה סדרה בת עשרים מאמרים.

הרבי קרא את הכתבות הראשונות בסדרה ושלח לי מכתב בן שני עמודים עם הערות ותיקונים על מה שכתבתי. בנוסף להערות, עודד אותי הרבי להמשיך הלאה בסדרה. גם אחרי הכתבות הבאות קיבלתי מכתב נוסף ובו הערות, תיקונים והוספות.

מכתב בתוכן זהה, כאישור על מה שנמסר לי בטלפון, בצירוף הוראה ש"ודאי אנצל את נסיעתי לשליחות מצוה להיפגש עם כמה אנשים שונים". את נסיעתי ללונדון תכננתי עם עצירה בניו-יורק, כדי שאוכל להיכנס ליחידות.

באותו זמן הזקן שלי צמח ומראהו היה לא־מסודר. מאחר וחששתי מתגובת כלתי לעתיד, שלא הגיעה ממשפחה חסידית, למראי החיצוני, 'סידרתי' את הזקן וקיצצתי חלק מהשערות הפזורות.

"על זקן אומרים פרוע?"

מיד כשנכנסתי ליחידות, הדבר הראשון שהרבי שאל אותי היה "מה קורה עם הזקן?". אמרתי לו שאני נוסע לשידוך, והבחורה 'יקית' שאינה מכירה חסידים, ולכן אני לא יכול להגיע כך עם 'זקן פרוע'...

הרבי הגיב בתמיהה על הביטוי הזה ואמר "זקן פרוע? על זקן אומרים פרוע? על ה'ג' תיקוני דיקנא? הייתכן?". הרבי הוסיף ואמר לי שאם היא בלונדון, אזי היא יודעת איך נראים חסידים, ואין לי סיבה לדאגה.

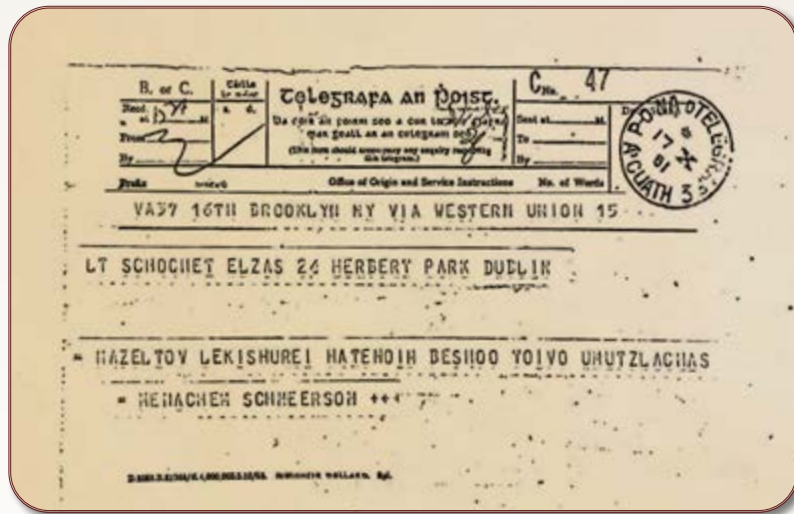
זו הייתה יחידות ארוכה מאוד, ובמהלכה ביקש ממני הרבי שאפגש עם פרופסור בשם לואי ג'ייקובס שהתגורר בלונדון. באותה תקופה סערו הרוחות בלונדון בעקבות הצעה למנות את פרופ' ג'ייקובס לנשיא סמינר הרבנים האורתודוקסי המקומי "ג'וס קולג'". האגף השמרני בקהילה מחה בתוקף כנגד הכוונה הזאת, בגלל ספר שפירסם פרופ' ג'ייקובס באותה תקופה, ובו קיבל טענות אפיקורסיות מסוימות. למרות זאת, הרבי

הגעתי לרבי ונכנסתי ליחידות, אמר לי הרבי שכבר הגיע הזמן לשידוך, ושאל אותי האם כבר עשיתי משהו בנידון.

לא ידעתי מה לענות, משום שלמרות שעוד לא עשיתי שום צעד ממשי בענין, כבר היו לי מחשבות על כיוון מסויים בנושא. לומר לרבי שכבר עשיתי משהו בנידון לא יהיה מן האמת, אבל מצד שני גם לא יהיה מדויק לומר שלא עשיתי דבר - משום שכבר התחלתי לחשוב בכיוון. בסוף עניתי לרבי, "ניט הלכה למעשה". כלומר, שמחשבה כבר יש, אולם הנושא טרם הפך למעשי. בתגובה הרבי המשיך לעודדני וללחוץ עליי שאעשה מעשה בענין השידוך.

כעבור כמה חודשים נסעו הוריי לביקור בארץ־ישראל, ובדרכם עצרו בניו-יורק ונכנסו ליחידות. הרבי שאל אותם מה מתקדם בקשר לשידוך עבורי, והם אמרו לרבי שהם כבר העלו בפניי כמה הצעות, אבל אני עדיין לא מעוניין. הרבי שאל אותם האם הם מסכימים לכך שהוא יכתוב לי מכתב בקשר לזה, ואבי ענה שהם בודאי ישמחו אם הרבי יכתוב לי בנידון. הוריי התקשרו אליי עוד לפני שהם נסעו לשדה־התעופה ואמרו לי לצפות למכתב מהרבי, אולם בסופו של דבר לא הגיע אליי מכתב בעניין.

בחודשים הבאים נוצר קשר עם משפחתה של כלתי לעתיד, וסוכם שניפגש. כתבתי על כך לרבי והוא עודד אותי ונתן לי את ברכת הדרך. סוכם שאסע ללונדון, שם התגוררה כלתי לעתיד, לאחר חגי תשרי תשכ"ב. לפני ראש השנה קיבלתי את ברכתו של הרבי דרך הטלפון מהמזכירות, ובעשרת ימי תשובה קיבלתי

מברק מהרבי לרב שחט עם איחולים לקישורי התנאים

וכעבור כמה ימים כבר היינו מוכנים להחלטה, ונסענו לעיר דאבלין - שם התגוררו הוריה של הכלה - כדי לסגור את השידוך באופן רשמי. דיווחתי על כך לרבי במברק, וקיבלתי מברק בחזרה עם נוסח ארוך של ברכת מזל טוב לקישורי התנאים.

בדרכי חזרה מדאבלין, כשהייתי בשדה התעופה 'שאנון', נזכרתי פתאום בבקשתו של הרבי לשלוח לו גלויה. קניתי גלויה נסגרת עם תמונה יפה, וכתבתי עליה מילים מאוד חמות לרבי. קניתי גם בקבוקי 'משקה' ויצאתי בחזרה לניו-יורק. באותו הלילה בו הגעתי לניו-יורק, נסעה קבוצה של שלוחים לארץ הקודש. פגשתי את הרב קרינסקי ונתתי לו שני בקבוקי 'משקה' כדי שימסרם לרבי בשמי.

בתוך שבוע ימים מאז שחזרתי הביתה קיבלתי מכתב ארוך מאוד מהרבי. בראש המכתב הרבי הודה לי על הגלויה

ביקש שאפגש עימו ואשוחח איתו בנושא החסידות.

אותו פרופ' ג'ייקובס היה חוקר מפורסם שהתמחה בתולדות עם ישראל, ואף פרסם מחקרים רבים על תנועת החסידות. הרבי אמר לי שבניגוד ל'חוקרים' אחרים בתחום, פרופ' ג'ייקובס באמת יודע ומבין בחסידות, ושכדאי שאפגש עמו.

בנוסף לכך, הורה לי הרבי להיפגש עם עוד כמה אנשים בלונדון, ביניהם עורך העיתון "ג'ואיש כרוניקל" ועוד. בסוף היחידות הרבי חייד ואמר לי, "מן הסתם תשלח לי גלויה משם".

כשהגעתי ללונדון, נפגשתי עם האנשים שהרבי ביקש ממני להפגש עמם. אגב, כתוצאה מהפגישה עם פרופ' ג'ייקובס נוצר בינינו קשר שנמשך לאורך שנים רבות.

הפגישות עם כלתי לעתיד עלו יפה,

וה'משקה' שלחתי,
ובהמשכו שב הרבי
ובירך אותי על
השידוך.

באותה תקופה
שהתה אמי בבית
הרפואה, והרופאים
חששו שהיא עברה
התקף לב. הרבי
כתב ברכה שלימה
עבורה, וכתב בצורה
מאוד חריפה על
כך שכתוב "ורפא
ירפא" - "מכאן
שניתנה רשות
לרופא לרפאות",
אבל מעבר לכך
אין להתייחס
למה שהרופאים
אומרים; הרשות
שניתנה להם הוא
רק לרפאות ולא
לתת תחזיות. בסוף
המכתב באו עוד
הערות על מאמרים
אחרים שלי שהרבי
קרא באותו שנה.

נמנע הנמנעות

תשכ"ב הייתה
שנה שבה הרבי הרעיף עליי כל כך; היו
לי חמש או שש יחידויות, וקיבלתי מהרבי
לפחות שנים-עשר מכתבים.
באחד מכתבים הללו, העיר הרבי על
מה שכתבתי באחד ממאמריי את הביטוי
"חייבים לומר" בקשר לקב"ה. הרבי כתב
שכשמדברים על הקב"ה אי אפשר לומר

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטמן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NY 11204 34250

ב"ה, ס' מ"ח תשכ"ב
ברוקלין

האברך יעקב עמנואל שי'
שלום וברכה!
מאשר הנני קבלה מכתבו מיום השלישי שהובטל בו
כי טוב עם המצורף אליו, וכן הגלויי' מרובלין ומהדרן, נוסף
על ההבילה שסטר כאן בשדה התעופה.

ויהי רצון שתרון שטחה פנימית ואמיתית ובטוב
לבב ימשיכו הוא וב"ג תחי' לבשר טוב, בסוב האמיתי, כהוראה
חז"ל, טוב לשמים טוב לבריות וטוב העושה פירות.

ח"ח במיוחד בעד פילוי השליחות, סגירת הפ"ש
כבקשתי בלומרון, ואם יש מקום לזה בל"ה כתוב לאלה שהתראו
אח"כ, תרי י"ש לו פתיחה בפסוק, חודרה על הקבלה פנים וכיו"ב
בכדי שיחוסף עוד כפי האמשי, באותן הענינים שברר אח"כ, שבדאי
כמורבר-הוא בענין הפעם הידוע בכלל והפעם הפנימית בפרט.

בעת רצון יזכירו את אמו הרבנית חתי" על הציון
הק" של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"ט זי"ע עוד הפעם,
וכנראה שהתסירו הרופאים ביותר, אלא שבכ"ט"ס אלו אין להם
לא כח ולא רשות, וכידוע דיוק חז"ל, לברוא לרפאות.

בברכה בכתיבת-פול טוב לקשוב"ח
ולכשו"ס מצנינים הפרטים והכללים
גם יחד

לכתבו אורות השם: תרי הובא בפוסקים ראשונים ואחרונים
שהאדם-כזה"ב על שמו, ובאם טענה אותו, אפילו אח"ל שזהו שינוי
שמה זה שמו לכל הפרטים.

קראתי מאמרו (במס"פ ד' דורנמן) ע"ד המצות, ומשתמש
בו"ב מסיפ"ם בביטוי MUST נוגע לה'. ואף שרגיל ל' זה אצל
כ"כ ואפילו בס' הקבלה (עיי'ן מרדס סוף ס"ב ובכ"ט), מובן שצ"ל
איוה ביאור בזה, כיון, שאין כל הכרח למילה חז"ל, כי הוא
נמצא הנמשיות (עיי'ן שו"ת הרשב"א פתי"ח. וכן הי"ג מסקנת
חורת החסידות). ונצטרף - שרואים, אשר רצה ה' שהיה
הבריאה ע"ם חוקי-סדר סמוי'ם (וביכולתו ע"י עתה לרבות
אחרת). וע"ס סדר זה-מוכרת: ההנהגות הספריות (כי אחר
החוקים הוא שהמהנהגה מאחד הפסוקים-ג' כ' משום) וכו' וכו'.

א"ח ח"ח ע"ג בהחלתו. שומר אמונים ויכוח א' סקמ"א ואילך,
ב' סקי"ג ואילך. ע"ש.

שהוא "חייב", שהרי הקב"ה הוא נמנע'
הנמנעות. הרבי נתן לי על כך חמשה או
ששה מראי-מקומות לספרי קבלה שונים:
עץ חיים, הפרדס, שומרי אמונים ועוד.
תהיתי לעצמי מאוד על כך - הרי אפילו
לא ידעתי איך הספרים הללו נראים, ובטח
שלא יכולתי להבין אותם...

הרבי גם הוציא ממגירת שולחנו כסף ונתן לי את זה כ"דרשה געשאנק", ועוד כמה שטרות של חמישה דולר כדי לערוך התוועדות בלונדון.

לפני היחידות כתבתי לרבי שיש לי בעיה בקשר לניגון ד' בבית של אדמו"ר הזקן. מאז הפעם הראשונה ששמעתי את הניגון הזה מאוד אהבתי אותו, ומאוד רציתי שישירו את הניגון בחתונה, אבל ידעתי שלא יהיה שם אף אחד שיוכל לשיר את הניגון. חשבתי אולי להקליט את הניגון, ולהשמיע את ההקלטה בחתונה, אך זה לא היה נראה לי כפתרון טוב. ביחידות הרבי אמר לי שאסור להקליט את הניגון, אבל הציע פתרון אחר לבעיה: הרבי אמר שבודאי יש שם חזן עם מקהלה, ואם אשלח להם את התווים של הניגון – הם יוכלו לשיר אותו על פיהם. וכך אכן עשינו לבסוף.

ביחידות אמרתי לרבי שיש לי עוד בעיה: הרי המנהג הוא שהחתן מקבל את הסידור של הרבי לתפילה, ומכיוון שהחתונה שלי תהיה מעבר לים, שאלתי את הרבי מה לעשות. הרבי חשב לרגע, ואז פתח את המגירה שלו, הוציא סידור קטן בפורמט כיס, ואחר כך הוציא סידור נוסף מאותו סוג – אחד עבורי ואחד עבור כלתי – ונתן לי את הברכה כרגיל לחתנים בעת שקיבלו את הסידור, "אויסבעטן אלעס גוט'ס".

החתונה התקיימה כאמור בג' סיון, וביום ראשון שלאחרי חג השבועות, נסענו בחזרה דרך ניו־יורק. ביום ראשון בלילה, כעבור שבוע בלבד מהיחידות הקודמת שלי, נכנסתי שוב ליחידות, הפעם יחד עם אשתי. הייתה זו יחידות מיוחדת מאוד, בה הרבי הרעיף עלינו שפע ברכות.

שאלתי את הרבי בתגובה: אם אכן אי אפשר לומר על הקב"ה שום דבר בצורה של קביעה, כיצד ניתן לקבוע בהחלטיות שהקב"ה הוא נמנע־הנמנעות, והרי גם זו קביעה החלטית? תשובת הרבי הייתה שאכן גם זו קביעה, אבל בדרך שלילה. היתה לי חלופת מכתבים ארוכה עם הרבי בנושא. הרבי נכנס לדיון שלם בנושא, בדברי הרשב"א, שיטת הצמח־צדק ועוד.

.

בסביבות פורים נכנסנו, אני וכלתי יחד, ליחידות אצל הרבי. כעבור מספר לא רב של שבועות, נכנסתי שוב ליחידות, הפעם לבדי. היה זה בדרכי מבית הוריי בקנדה לחתונה – שהתקיימה בג' סיון בלונדון – כשבדרכי ללונדון עצרתי בניו־יורק כדי להיכנס שוב לרבי. היחידות הזו התקיימה בשעות הצהריים של יום ראשון ר"ח סיון, מיד לאחר תפילת מנחה.

הבאתי עמי ליחידות בקבוק 'משקה' מה'אויפרוף' שלי כדי לתיתו לרבי. לפתע, באמצע היחידות, ביקש ממני הרבי לפתוח ארון קטן בחדרו ולהוציא ממנו את הכוס שלו. הוצאתי את הכוס מהארון והגשתי אותו לרבי. הרבי מזג לתוכו מהבקבוק שנתתי לו עד שהכוס התמלאה. הרבי הגיש לי את הכוס המלאה ואמר לי שה'משקה' שבתוך הכוס הוא שלו עכשיו, והוא נותן לי את זה כהשתתפותו בחתונתי.

(מאוחר יותר, כשסיפרתי על כך למוזכיר ר' לייבל גרונר, הוא אמר לי: כעת אני מבין את מה שאירע בהתוועדות בשבועות. באותה התוועדות הרבי הוציא בקבוק 'משקה' קטן, ומזג לתוך הכוס שלו ושתה לחיים. היה זה מהבקבוק שנתתי לרבי ביחידות...)

את כל המענה הארוך הזה שהרב חדקוב הקריא לי בטלפון סיים הרבי כך: "כל הנ"ל בנוגע לאחיו. ובנוגע אליו, מהנכון שיקדיש כל זמנו ומרצו לתורה, למדע, ועל כל זה בכתב". בזמן בו רציתי ללכת לקולג' הרבי פעל בכל המרץ כדי למנוע ממני לעשות זאת, ואילו עכשיו, כשכבר לא הייתי מעוניין בזה, הרבי מורה לי כן ללכת ולהתעסק ב"מדע"!

כתבתי לרבי בתשובה שאני מוכן ללכת לקולג', אבל אני חושש מה יהיה על הפרנסה - הרי אם אין קמוח אין תורה, וכיצד אפרנס את משפחתי בתקופת הלימודים. בתגובה ענה לי הרבי שאתחיל לעבוד עבור המרכז לענייני חינוך בענייני כתיבה. הרבי הורה לי לתרגם דברים בקשר ל"ט כסלו, לכתוב מאמרים ב"די אידישע היים" (עיתון נשי ובנות חב"ד בניו־יורק) ועוד.

תרגום מכתבי הרבי

כמה חודשים אח"כ נפטר החסיד ר' אוריאל צימר, שמלבד עבודתו כסופר, שימש גם מעין מזכיר עבור הרבי. הוא היה מתרגם מכתבים שהגיעו לרבי בשפות שונות, וכן תרגם את מכתבי המענה של הרבי בחזרה לשפת השולח. כעת, לאחר פטירתו, ביקש הרבי ממני למלאות את מקומו בעבודה זו. אני לא יכול לספר מאלו שפות תירגמתי עבור הרבי, משום שאם יודע שתירגמתי משפה מסויימת - הרי כל מי שכתב לרבי באותה שפה יידע שגם אני קראתי את מכתביו...

בזמן מחלתו של הרב צימר הצטברה כמות גדולה מאד של מכתבים, וקיבלתי מהרבי חבילה גדולה של מכתבים בשפות

היום האחרון של ה'שבע־ברכות' שלי היה למחרת, ביום שני, וחשבתי לערוך את סעודת ה'שבע־ברכות' אצל אחותי, שהתגוררה בניו־יורק. אלא שאז שאל אותי דודי, הרב חדקוב, "מה עם ה'שבע־ברכות' האחרון ב'770? ... שאלתי אותו מי יארגן את הסעודה, אך הוא אמר שלא צריך לסדר הרבה - מספיק לקנות רק כיכר לחם וקצת הערינג. ואכן עשינו כדבריו. ביום שני ערכנו סעודת 'שבע־ברכות' בהתוועדות קטנה ב'770. אני חזרתי חלק ממאמר, והרב יואל כהן חזר מהשיחות שהרבי נשא בתקופה הסמוכה.

מאוחר יותר שאל הרבי את הרב חדקוב מה היה קול השירה ששמע מהזאל, וכאשר הרב חדקוב סיפר לרבי על מה שהיה, אמר לו הרבי שהוא כיוון לדעת גדולים בהצעתו לקיים את ה'שבע־ברכות' ב'770...

הכוונה ל... קולג'

לאחר שהשתדכתי, בחשוון תשכ"ב, התחלתי לחשוב על פרנסה. הייתה לי אז עבודה בבית ספר בו לימדתי לימודי קודש בחציו הראשון של היום, ובנוסף לימדתי לימודי חול כמה שעות אחה"צ. עלה אז רעיון עסקי של מכונות מכירה אוטומטיות, וחשבתי להשקיע בזה יחד עם אחי הצעיר. כתבתי על כך לרבי ושאלתי לעצתו.

הרב חדקוב הקריא לי מענה מאוד ארוך דרך הטלפון - כשרשמתי את המענה זה מילא יותר מעמוד שלם - כשתוכן דבריו של הרבי היה שיש להיזהר מאד בהתעסקות עם המכונות, משום שעולם הפשע מאוד מעורב בתחום הזה. הרבי נכנס ממש לכל הפרטים הטכניים הקטנים ונתן שורה של הוראות ועצות פרקטיות.

מהמכתבים הכיל רק פרטים פעוטי-ערך. לכן כתבתי לרבי הצעה - אולי כדאי שאכתוב רק את תמצית הדברים, ולהדגיש את החלקים החשובים. הרבי שלל את ההצעה וענה שעליי לתרגם כל מילה. הרבי נימק זאת באומרו שאף פעם אין

שונות, לתרגום. הסדר היה שהייתי מקבל את החבילות בדואר ישירות מהרבי, ואת התרגום הייתי שולח בחזרה ישירות לרבי.

כמות המכתבים שקיבלתי בתחילה לעבודה היתה מאוד גדולה, וחלק נכבד

שאכעס-טרנסה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYcedmh 3-8230

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כו" כסלו חשכ"ב
ברוקליין

האברך עוסק בצ"צ יעקב עכנאל סי'

שלום וברכה!

באיחור זמן נקבל מכתבו סר"ח כסלו עס המצורף אליו.

ויהי רצון מהשי"ח המסגיה על כאו"א בהשגחה פרטית שימלא כל פסאלות לבנו לטובה בנשמינות וברוחניות גם יחד.

התקוה חזקה שהשתתף בהתוערות דיום בשורה יס' כסלו, קצא השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות, ותוססך ההתעוררות על כל השנה כולה.

ובהפצאנו בימי חנוכה שענינם להיות מוסיף והולך באור פיוס ליום, הנה כן יהי' בכל ענינו.

נברכה לבסוף

נ.ב.
ח"ח על העתקת המכתבים מהולנדית.

לחרגישו במכתבו ומפרש החואר ^אאב רוחני" שבמכתבו מאז - הנה בהעריכי אוחו לאתראי על דבריו, הקוית חזקה שעושה כל החלוי בו לזכות לכל החסות תנינים (כסו שהם ברוחניות) שסנו חכמים במשנתם (עריוח ב, ב, ס) במדה שיסנס באב (ויאחר).

לשאלחו ע"ד הכרת הפסירות וכו' - הרי סרס יקרא עניחיו, בציוני בסכ' הקורם לס' שופר אמונים, ע"ש.

לכתבו שגם נסנע הנמנעו" סבטא הכרת - לא קשיא, כי חכאנה בזה השליה דהנמנעו, וחו לא סירי.

נחעקב המסלוח, וז"ע נחקבלו מכתביו, ובהם כוחב ע"ד ה"סטאקס" וכו'.

ומובנת המיחתי ^בבכ גדולה - סח לו ולפיזור הנספ דקניה סטאקס וכו' וכו'. ויה"ר שיסטיק ה"לקח" הנ"ל, ומכאן ולהבא כו'. וה' ימלא חסרונו ^גגבולספה.

לכתבו ע"ד ההעקוה - לעצמים חכופות קשה ואתראי ^דלחבחין סחו הקירק ומחו המסל ועד לכרי מיוחר לגמרי-במכתבים המחקבלים.

מוציא מתחת ידיו דבר שאינו מתוקן". כתגובה אמרתי בהלצה שעבור זה צריך להיות קודם בגדר "חבר"... הרבי צחק ואמר "כשנותנים תואר זה יכול להיות באחד משני אופנים, או שכבר אוחזים בזה או שזה נמצא בכח".

כשנוכחתי שלמרות הכל, הרבי ממש עומד על כך שאקבל על עצמי את העבודה הזו - הוסכם שלכל הפחות אתחיל בה.

בפועל, כשהתחלתי לעבוד על זה, גיליתי לפתע שאני ממש "נשאב" לתוך העבודה. איני יודע כיצד להסביר זאת, אך פשוט לא יכולתי להתנתק מהעבודה. הייתי ממשיך במלאכת התרגום במשך לילות שלמים, כשאני מסתייע בספרים רבים המסבירים את המושגים בקבלה המובאים באגרת הקודש, כמו כתבי האריז"ל שבדיוק הוצאו אז לאור, ועוד.

יכולתי לראות בחוש כיצד הוראתו של הרבי אליי לעסוק במלאכת התרגום נתנה לי גם את הכוחות לעמוד במלאכה. מושגים וספרים שלפניי לא הצלחתי להבינם כראוי, כמו נפתחו בפניי מחדש, עד כדי כך שהעיון בהם משך אותי לשקוע בו...

במהלך העבודה נוכחתי לראות שהערות השוליים אינן מספיקות בשביל לבאר את כל המושגים הקבליים, אותם יש להסביר לקורא כדי שיבין את התרגום כראוי, והחלטתי לכתוב הקדמה בסיסית בה יבוארו מושגי היסוד הקבליים שמופיעים באגרת הקודש.

היו לי הרבה שאלות בהבנת הדברים ושלחתי אותן לרבי, אך הרבי שאל אותי בתגובה האם שאלתי קודם אצל אחרים. עשיתי כדברי הרבי ופניתי למספר אנשים

לדעת באיזה פרט הכותב מבטא את עצמו ואת מה שכואב לו, לכן עליי לתרגם כל מילה. בעבודה זו עבור הרבי המשכתי במשך שנים רבות.

במשך כל העת הרבי המשיך לדחוף אותי לכיוון הכתיבה. המל"ח היה משלם לי חמישים דולר לשבוע לעבודה של כעשרים וארבע שעות שבועיות. זה לא היה סכום גבוה למדי, אבל באותה תקופה זו הייתה ההכנסה העיקרית שלי.

בפרדס הכתיבה

קעבור כשנתיים, בסביבות שנת תשכ"ד, הייתי ביחידות יחד עם אשתי, והרבי הורה לי לתרגם לאנגלית את החלק הרביעי של התניא - אגרת הקודש. אני מצדי טענתי שאיני מסוגל לתרגם את אגרת הקודש. אמרתי שכאשר אני לומד את אגרת הקודש בשיעורי החת"ת וכיו"ב אני לפעמים חושב שהבנתי משהו, אבל אני לא מסוגל בשום אופן לתרגם ולהסביר את זה, עם כל המושגים הקבליים הנמצאים שם.

באמת ובתמים חשתי שאני לא מסוגל לעשות את העבודה כפי שהרבי רוצה שתיעשה, ולכן סברתי - מוטב שאומר לרבי את האמת, שלדעתי אינני מסוגל לעשות את המלאכה הזו.

הצעתי לרבי לחילופין שאתרגם את "שער היחוד והאמונה" או את "אגרת התשובה". הרבי חשב לרגע אך סירב מיד, באומרו שלתפקיד זה הוא מייעד מישהו אחר. הרבי התעקש שאקח על עצמי את העבודה. היה ברור שאני רואה בזה את ה"בלתי אפשרי", אך הרבי התעלם מכך והוסיף ואמר לי, "חזקה על חבר שאינו

בקשר לאדמו"ר האמצעי: האחד - הוא כמעט ואינו מזכיר את ספר התניא. אמנם הוא מביא את כל הרעיונות שמופיעים בתניא, אבל את הספר עצמו כמעט ואינו מצטט. הפלא השני שהרבי ציין הוא, שלמרות שהוא כתב והדפיס כל כך הרבה חסידות, ועוד בחייו, החסידות שלו כמעט ואינה נלמדת.

לצער, מכיון שלא יכולתי למצוא אף אחד שיכול היה לכוון אותי בזה, העבודה הזאת נעצרה ולא התקדמה.

בשנת תשל"ג נפתח בטורונטו - מקום מגוריי - בית'קפה, ששימש כמסווה תמים לתנועה נוצרית מיסיונרית שניסתה למשוך יהודים צעירים לאמונתם הכוזבת בדרכי שקר ורמיה. כאשר נודע לי על כך, נחלצתי יחד עם כמה חברים למלחמת חורמה בהם. פרסמנו על הרצאה מיוחדת שאמסור בנושא באולם 'בני ברית' בעיר. להרצאה הגיעו יותר מחמש מאות איש, ביניהם קבוצה קולנית של פעילים מיסיונריים. היתה לי הרבה סיעתא דשמיא בנאום (בו לא נצרתי את לשוני, והשתלחתי בהם בחריפות ובבוטות), והדברים הותירו רושם עז בקהילה היהודית. בתוך זמן קצר נאלץ 'בית הקפה' לסגור את שערי.

בעקבות ההצלחה בטורונטו, הוזמנתי להרצות בנושא על ידי שלוחים וקהילות יהודיות במקומות רבים ברחבי העולם, שסבלו אף הם מפעילות מיסיונרית. השתדלתי להמנע מוויכוחים רשמיים, אך מסיבות שונות נאלצתי פעמיים לקיים וויכוח פומבי רשמי עם נציג מטעמם, כאשר בשתי הפעמים הכרעתי אותם בצורה מוחצת.

לשאל אותם את השאלות שהתעוררו אצלי - ואכן שאלות רבות פתרתי אצל אחרים. על השאר שאלתי את הרבי וקיבלתי ממנו תשובות.

כששלחתי לרבי את ההקדמה שכתבתי, אמר לי הרבי שהוא רוצה שזה יצא לאור גם כספר בפני עצמו. ואכן, הספר הופיע בפני עצמו תחת השם "יסודות מיסטיים בחסידות" (באנגלית). כל העבודה הזאת לקחה לי כשנתיים וחצי.

הם באמת אינם יודעים...

לאחר שסיימתי את התרגום של אגרת הקודש, הרבי נתן לי עבודה אחרת: לכתוב ספר על דרכו של האדמו"ר האמצעי בחסידות, וההבדלים בינו לבין האדמו"ר הזקן בספרי החסידות שלהם. מדובר היה בעבודה עצומה, משום שכדי לכתוב ספר כזה צריכים קודם כל ללמוד את כל ספרי החסידות של האדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הזקן, ואז לעמוד על ההבדלים הדקים שביניהם... אמרתי לרבי שאנסה, והרבי אמר לי לבקש הכוונה מגדולי החסידים בזה.

שאלתי חסידים גדולים, מבינים עצומים בדא"ח, וכולם אמרו לי שהם לא יודעים את החסידות של אדמו"ר האמצעי. ביחידות הבאה סיפרתי זאת לרבי. הרבי חיך ואמר לי שכך הוא הדבר באמת. הם אינם מנסים סתם להתחמק, אלא הם באמת אינם יודעים...

היחידות הזאת הייתה מאוד מעניינת. הרבי דיבר איתי הרבה על אדמו"ר האמצעי, ואמר שאף אחד מהרביים האחרים לא כתב והדפיס כל כך הרבה כמוהו. הרבי אמר לי שיש שני דברי פלא

'מברכים' אלול (לשבת 'מברכים' אייר - מפני שהיא סמוכה לכו"ו ניסן, היום בו הגעתי לראשונה לליובאוויטש, ושבת 'מברכים' אלול סמוכה ליום-ההולדת שלי). ובכן, בשבת 'מברכים' אלול תשל"ז הייתי בהתוועדות. הרבי התחיל לדבר בשיחה על שבת 'מברכים' אייר ושבת 'מברכים' אלול שאלו הם השבתות 'מברכים' המרכזיות שבמהלך השנה. הרבי הסביר ששבת 'מברכים' אייר היא עבור כל תקופת הקיץ, ושבת 'מברכים' אלול הוא היום שבו מברכים את חודש אלול, ואלול כולל גם את שבת 'מברכים' תשרי, ולכן שבת 'מברכים' אלול כולל את כל תשרי ודרכו את כל השנה כולה. לאחר מכן הרבי המשיך לבאר את עניינה של שבת שלישית - שבת בראשית.

מהצורה שבו הרבי דיבר, חשבתי שהוא מדבר אליי, משום ששתי שבתות אלו הן השבתות שבהן אני מגיע בקביעות. חשבתי שהרבי בעצם אומר לי שעליי לבוא גם לשבת בראשית, והחלטתי מיידית שאגיע גם לשבת בראשית. לאחר ששמענו מה קרה בשמיני-עצרת אותה שנה, התעוררה אצלי התלבטות האם לקיים את ההחלטה ולבוא, משום שידעתי שבשל המצב לא תהיה התוועדות. לבסוף גמרתי אומר, שהיות וכבר הוחלט אצלי לבוא לשבת בראשית - עליי לנסוע, למרות הכל.

באותו זמן יצאה הוראה שאנשים ימשיכו לכתוב את הדו"חות שלהם לרבי. אני הייתי כותב את הדו"ח שלי פעם בחודש, ובאותו יום שיש - ערב שבת בראשית - כתבתי את הדו"ח ומסרתי אותו למזכירות. כבר בצהרי היום קיבלתי מענה, ובו מילה אחת "המפתחות?". באותו יום יצאו שלשה מענות בלבד, וזה היה אחד מהם... דבר זה

השמועות השונות שמסתובבות על ההוראות שכביכול קיבלתי מהרבי בעניין הזה - אינן נכונות כלל. אמנם דיברתי עם הרבי על הנושא הזה פעם אחת ביחידות, אבל בשום אופן לא אספר מאומה ממה שאמר לי בנושא.

"המפתחות?"

בסביבות שנת תשל"ו הורה לי הרבי לערוך מהדורה חדשה של ספרי הבעש"ט ו'המגיד', עם הערות ומפתחות. עריכת המפתח לתורת הבעש"ט לא הייתה קשה מדי, כי התורות שישנן הן קצרות. אבל תורות 'המגיד' הן ארוכות ומורכבות יותר, והתקשיתי מאוד בעבודה. התחלתי לעבוד על המפתח לספרי הרבי-המגיד, אבל בשום אופן לא הצלחתי להתקדם. למדתי את כל הספרים לפני שהתחלתי, ובמשך שנה שלימה ניסיתי להתקדם בעבודה, אך ללא הצלחה. כך נמשך העניין והתעכב כשנתיים, כשבכל מכתב שקיבלתי מהרבי באותה תקופה נשאלתי: מה מתקדם עם המפתח על ספרי 'המגיד', ומתי זה יהיה מוכן.

פעם הרבי כתב לי פתק קצר, "למה זה נוגע אליו אינני יודע, ולמאי נפקא מינה". כלומר, העבודה הזאת נועדה דוקא עבורי, מסיבה בלתי-ידועה, אבל כך הם פני הדברים ועליי להשלים את המלאכה.

בשלב מסוים התקשרתי לרב חזקוני ואמרתי לו שאני פשוט לא מסוגל. אין לי חוש בזה. ביקשתי ממנו שימסור את העבודה למישהו אחר, ואני אשלם על כך, אבל הוא חזר עם תשובה שלילית.

כאמור, הייתי מגיע לרבי פעמיים בכל שנה, לשבת 'מברכים' אייר ושבת

כעבור יומיים מכתובת המכתב קיבלתי מענה, המענה הכי חריף שאי פעם קיבלתי מהרבי, "אין דרכי לשים עבודת פרך על מי שהוא" ולכן הוא יעביר את העבודה לאחרים. ואכן, הרבי העביר את העבודה לאברכי הכולל, כל חברי הכולל עבדו על זה יומם ולילה, ממש עשרים וארבע שעות ביממה, עד שהעבודה נגמרה ויצאה לאור לקראת י"ט כסלו, כמו שהרבי ביקש.

הצטערתי מאוד מהלשון החריפה של תשובתו של הרבי וכתבתי על כך לרבי. הרבי כתב לי בתגובה שאת הביטוי "עבודת פרך" הרי לא הוא המציא, אלא רק ציטט מדבריי... בכל אופן, כתב לי הרבי, מכך שסירבתי לבצע את העבודה, יצאה טובה – כי כך הוא קיבל את מבוקשו והמפתחות יצאו לאור כבר לי"ט כסלו. הרבי המשיך וכתב שהדבר הוא לפלא עליי, שלא תפסתי את חשיבות העניין של עשיית "אוזניים לתורה" וכו'.

אחרי התשובה הזו הרגשתי מאוד רע עם עצמי, והחלטתי שעליי לעשות "תיקון" על כך. מכיון שהתיקון צריך להיות מעין הפגם, החלטתי כ"תשובת משקל" לערוך מפתח להמשך מים רבים תרל"ו של אדמו"ר המהר"ש. לפני כן לא למדתי מעולם את החסידות של הרבי מהר"ש, והאמת – הגעשמאק שבלימוד ההמשך היה שווה את כל המאמץ.

את המפתח לפסוקים ומאמרי חז"ל על ההמשך, סיימתי בתוך כמה ימים ושלחתי לרבי לקראת חנוכה. כתבתי לרבי שבגלל מה שקרה החלטתי לעשות את זה כ"תיקון", ולשלוח את זה כמתנה לחנוכה. בתגובה, ביקש ממני הרבי להשלים את המלאכה בעריכת מפתח הענינים. זוהי עבודה קשה

ממש זעזע אותי נפשית, בראותי כמה נוגע העניין לרבי, והחלטתי שעליי לנסות שוב.

בפועל, התחילה פתאום העבודה לזרום, ובתוך חודשיים כבר סיימתי את כל המלאכה. את מה שלא הצלחתי לעשות במשך שלש שנים, סיימתי כעת בתוך חודשיים!... הספר יצא לאור לקראת י"ט כסלו והוקדש לרגל היובל לנישואי הרבי והרבנית.

תשובת משקל

כעבור כשנה, כמדומני בכ' חשוון תשל"ט, קיבלתי טלפון מהמזכירות על עבודה נוספת: עריכת מפתח לכל ספרי אדמו"ר הזקן שעדיין אין עליהם מפתחות. הווי אומר: כל ספרי המאמרים שלו... הרבי ביקש שהעבודה הזאת תוגמר עד י"ט כסלו. היתה זו עבודה מרובה פי עשר מעריכת המפתח לתורת 'המגיד', והרבי רוצה שזה ייגמר בתוך חודש...

מאחר שכדי לערוך מפתח בצורה טובה יש ללמוד – ראשית כל – את הספרים, התחלתי ללמוד את המאמרים שבספר אתהלך לאזניא. במקביל לתחילת העבודה – בלימוד המאמרים – כתבתי לרבי שאני מאוד מתקשה בעבודה הזאת של עריכת מפתחות. הזכרתי את דברי הרבי אליי בעבר בקשר למפתח לתורת 'המגיד', שהעניין נוגע אליי במיוחד, ושאלתי האם כך הוא הדבר גם עתה בענין מאמרי אדה"ז, משום שאם לא – הרי שאני מבקש שהרבי יטיל את העבודה על מישהו אחר כי עבורי עריכת מפתחות הינה "עבודת פרך".

בינתיים, עד שקיבלתי את תשובתו של הרבי, כבר למדתי חצי ממאמרי אתהלך לאזניא והתחלתי לעבוד על המפתח.

ב"ה, ח" סבה השל"ס

לכבוד הרה"ח וכו' מו"ה רי"ע שי'

שלום וברכה!

מועק בזה מה שהאיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרשום על מכתבך מיום א' דחנוכה:

(א) ע"ד גלות מצרים שזה הי' הגלות הראשון:
"וע"פ קבלה וחסידות - כתר דקליפה כו'".
ממה שהעיר מזח"ב וכו' -
"לשיטתי" עויפא הול"ל - שהנ"ל ררו שנה ודאדום
ס' פעמים ככה."

(ב) ההפרש בין מצוה קלה וחמשה ולהמצויין ליל"ש וכו' -
"גם את"ל שרק מירוש זה שיין במרוז"ל - הרי ג"ז
מורה על החילוק בהמצות שלכן נסדר וצ"ל קסור
בהשתדלות יתרה."

(ג) אזכיר עה"צ.

(ד) מעשה רב שכל זמן שהמפתחות לא הו"ל אין מסתמין
בהם כלל וכו'.

י. ל. גראנער

ניו יורק

מאלי קב' מאנחה (קט"ו ח"ה)

כמוסא א' ג'מיו קי'צת' ל' ג'מיה פ'ריאה בל"ס זכא'ן
מא' צ'מג' ל' מאנחה וצ'צ' ק'צ'ו.

מאלי קב' ו'מל' (מ' ל'מ' ק'מ'ו ז' אג')

י. ש. ג.

כ'מ'ן | כ'ק' ב'מ'מ'י ק'ה'מ'מ'ג ק'מ'ה כ'מ'י
ו'ג' וכו' ז'ה"ב.

יותר מספר המפתחות על כל שאר ספרי הרבי המהר"ש יחד..).

הרגשתי שעדיין חסר משהו ב'תיקון' שלי, ולכן ערכתי מפתח לפסוקים, מאמרי חז"ל, רמב"ם, וכתבי האריז"ל שבספר התניא. לכמה מובאות בשם האריז"ל התקשיתי במציאת המקור; לחלק מהם מצאתי כעבור זמן, ולחלק לא מצאתי מקור עד עצם היום הזה (ישנם עוד מאמרי חז"ל המובאים בספרים שונים, אך עוד לא נמצא המקור הכתוב שלהם). סיימתי את העבודה בסיפוק, שלחתי את זה לרבי, וקיבלתי על כך מענה, "ת"ח ת"ח".

בהרבה, אך בתוך שבועיים כבר סיימתי גם אותה, ושלחתי את המפתח המוכן אל הרבי.

במאמרי תרל"ו יש חלק שני - כולל הנחות של אדמו"ר הרש"ב ועוד - שטרם הודפס באותם ימים. הרבי הוסיף וביקש ממני, שהיות וכבר ערכתי מפתח ל"מים רבים", שאמשיך ואשלים מפתח לכל מאמרי תרל"ו, כך שאפשר יהיה להוציא את הכל בספר אחד. כדי לעשות זאת הייתי צריך לחכות עד שהדפיסו במיוחד בשבילי עותק מהספר... עשיתי את המפתח גם לחלק הזה ואכן הכל הודפס בספר אחד עב כרס (וכל כך השקעתי והתעמקתי בעבודה מפורטת עליו, שיצא עביו רב

הרב שחט מביא לרבי את ספרו Deep Calling Unto Deep ספר שני מסדרה על קבלה וחסידות

כל כך רחוקים, אנשים שלא היה להם כל שייכות לכל ענין החסידות ושום הבנה במהותו של רבי. זה היה ניכר במוחש בצורה שבה הם התלבשו והתנהגו. אבל רק מלראות את הרבי - פרצו רבים מהם בבכי. ללא סיבה. עצם השהייה במחיצת הצדיק גרמה להם להרהורי תשובה. פשוט הרגישו את הקדושה באוויר.

מובא ב'היום-יום' בשם השפאלער זיידע, שכל תנועה של צדיק מותרה רושם. כשהשפאלער זיידע היה ילד, הבעש"ט פעם הניח את ידו על ליבו, והשפאלער זיידע אמר שהוא עדיין מרגיש חום הנגיעה הזו. כל תנועה של צדיק, ועל אחת כמה וכמה כשהצדיק מדבר איתך, או אפילו מביט עליך, הרי זה מותר רושם עז. הרבי היה מתרכז לחלוטין בכל אדם שעבר על ידו. כל אחד שעבר - ולו לרגעים בודדים - הרגיש שהדבר היחיד שחשוב באותה עת לרבי, הוא רק הוא לבדו. הדבר נמשך שניות ספורות, אבל בזמן הזה הרבי מיקד את כל כולו באדם שמולו והדבר הותר עליו רושם עצום.

אם לא היתה ההתנגדות לרבי, העולם היה נראה אחרת לגמרי. ה'עד מתני' היה נגמר כבר מזמן. להביא את משיח צדקנו זה דבר שתלוי בנו, ובידינו לפעול אותו. עלינו להמשיך בדרך שהרבי התווה לנו, וכך נזכה לחזות בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

••

על הפסוק בתהילים "על מה שוא בראת כל בני אדם" פירש הבעש"ט, "על מה שוא בראת", זו טענת השטן שבא לפני הקב"ה בעת שהוריד לעולם את נשמת משה רבינו, והתלונן: שלחת לעם ישראל את משה רבינו, שעתיד לעשות את כל האותות והמופתים הגדולים, וכתוצאה מכך כולם יכירו בהקב"ה, "למען ידעו כי אני ה'". בזה תגמר כל העבודה שלי ויתום תפקידי. הרי כיצד יוכל האדם לחטוא ולסור מדרך התורה? על כך ענה לו הקב"ה, "כל בני אדם": בכל פעם שאני מוריד לעולם נשמה גדולה, אוריד עוד נשמה, שלמטה תיראה כנשמה גדולה - אך מקורו מ'שדין יהודאין'... הנשמה הזו תתראה אף היא כצדיק ותלמיד-חכם גדול, וכל מה שיעשה נשמת הצדיק כדי לעורר לתשובה - יורה הוא בטענות שונות ומשונות לעשות בדיוק ההפך.

כך היה במשך כל הדורות. בכל פעם שירדה לעולם נשמה גדולה, שבכוחה להחזיר את כל עם ישראל בתשובה - נשלחה נשמה נוספת שתתנגד לפעולות הצדיק.

בדיוק כך היה בזמננו עם הרבי. לצדיקים עם כח כזה, להשפיע על אנשים אפילו בדרך מקיף - חייבת להיות התנגדות. אל הרבי הגיעו (לדולרים וכדומה) אנשים

קווים לדמותם של האחים ציפל

ופעילותם למען חב"ד

לזכרו של סב החתן הו"ח עוסק בצ"צ וכו' ר' חיים ציפל ע"ה

לפולין, אמנם קיבלו חינוך ברוח ישראל סבא ושאבו אמונה פשוטה החדורה ביראת שמים ואהבת ישראל בבית הוריהם. עקב שתי מלחמות עולם נבצר מהם להתמסר ללימודם, ובברכת השי"ת ראו הצלחה במסחרם. מגיל צעיר התמסרו לענייני הכלל ולאחר השואה כאשר חזרו למילאנו - כיאות לעסקני ציבור - מיד התעסקו להקים מחדש את הנהרסות. היו אלו האחים ציפעל שהקימו את הקהילה האשכנזית החרדית מחדש, פתחו את ביהכ"נ "אהל יעקב" ע"ש אביהם, שמשמש כמגדל אור עד היום, ודאגו לשרותי הדת וכו'.

חלק חשוב מעסקנותם בימים ההם הייתה התמסרותם לפליטי השואה, להיות

האחים הנכבדים עוסקים בצ"צ ר' שלמה יוסף, ר' חיים (סב החתן), ר' אברהם, ר' גרשון ע"ה ציפעל נולדו לאביהם הרבני יעקב מאיר ב"ר אברהם ציפעל ולאיימם מרת מלכה בת ר' שלמה יוסף הכהן לבית לעווין. אב המשפחה ר' יעקב מאיר נולד בסגירעש שע"י לאדז' אשר בפולין בשנת תרל"ד ולאחר לימודיו התמחה במלאכת הזביחה, ואכן שימש כשו"ב בעיר טורינו אשר באיטליה ובעוד כמה ערים באירופה. בר"ח אד"ש שנת חצר"ת נפטרה מרת מלכה ובר"ח ניסן תש"ה נפטר ר' יעקב מאיר ע"ה ציפעל ומ"כ בעיר לוגאנו.

בניהם האחים ציפעל והאחיות (רות לונצער וחנה אורנשטיין ע"ה והערטה מילגרום הי"ד) הגם שנולדו כבר מחוץ

סבי החתן הרב ציפל והרב שחט

הקשר של משפחת ציפעל לכ"ק אדמו"ר מתחיל כבר בראשית נשיאות הרבי. הראשון לבקר היה האח הבכור, העסקן החרוץ ר' שלמה יוסף המעונה קארלו ציפעל. במילאנו, הן הרב (הר"מ פערלאוו) והן השו"ב (הר"י גאנזבורג) היו חסידי חב"ד וכנראה שהם קישרו אותו לכ"ק אדמו"ר (יתכן שגם הרב והשו"ב הנ"ל באו למילאנו בגין פניית משפחת ציפעל ללשכת הרבי בפאריז). מתוכן המכתבים משנת תשי"ב (אג"ק ח"ו עמ' שיח-שכ) משמע שכ"ק כבר דיבר עם קארלו אז על סיוע לענייני חינוך ובניית מקווה טהרה במילאנו (כמדומה הראשון בור ע"ג בור מחוץ לרוסטוב) ושיערוך התועודות בחזרתו למילאנו באיטליה. מאותה תקופה נוצר קשר עז בין כל האחים ולכ"ק אדמו"ר, שנמשך לאורך כל השנים.

בשנות תשט"ו-תשט"ז הקימו האחים ציפעל מפעל גדול במילאנו ליצירת מעילי פרווה לנשים, וב"ה הלך גדל והצליח. את

להם לאחיעזר ולאחיסמך בגשם וברוח. ביתם היה פתוח לרווחה לכל עובר ושב ועד היום אפשר למצוא ברחבי תבל עשרות משפחות המשבחים את האחים ציפעל על עזרתם הנדיבה, תמיכתם הברוכה ועידודם החשוב בשנים שלאחר החורבן. על אף שכל אחד מהאחים התמחה בתחום עסקנות שונה - ר' שלמה יוסף כעסקן בכלל, ר' אברהם כראש הקהל, ר' חיים לבית הכנסת והכנסת אורחים ור' גרשון כלמדן וידען - אך אחווה והאחדות ביניהם הייתה למופת. כל ימי חייהם עבדו בשותפות מליאה, מעולם לא אמר אחד מהם לאחיו זו דירתו או מכוניתו אלא הכל היה שייך לכאן"א פשוט קיימו את דברי המשנה: שלי שלך ושלך שלך, חסיד. כ"ק אדמו"ר כותב להם "משפחתכם נושאת את דגל התורה והמצות בקהילתכם באהבה וחיות, ויה"ר שתמשיכו לשאת בזכות זה למשך שנים רבות" "וכן בעסקנותם הציבורית להפצת היהדות האמיתית". אין פלא, איפה, שהשם ציפעל הפך לשם ולתפארת בכל קהילות אירופה.

כך נמשך במשך שנים רבות וזכו האחים ציפעל להוציא משם הרבה כתבי-יד הן מתורה-אור, אור התורה של הצמח-צדק וכמדומה גם כן מכתבי הרב לוי יצחק אבי כ"ק אדמו"ר (מספרים שכ"ק אדמו"ר התבטא: "איש עסקים הביא לי כתבי יד מאבי, הוט כנראה אינו שם תפילין דרבינו תם, אך אינו יודע גודל הנחת רוח שגרם לי") ואכן בספריית כ"ד אדמו"ר אפשר למצוא הרבה ביכלאך דא"ח "ציפעל" בכ"ק של הרבי, כידוע שכ"ק אדמו"ר היה קורא לספרים על שם מביאיהם. התמימים שלמדו ב770 בשנים ההם (עד תשל"ח) זוכרים את קרלו ציפעל, הנדיב בעל קומה כבוהה ושפם ארוך שהיה מגיע ליחידות ושווה זמן רב במחיצת כ"ק אדמו"ר. כמובן שכל השליחות הייתה נסתרת ולא דיברו על-כך, מעטים הם שנודע להם על הנושא. מספר הרה"ח ר' שמעון לאזארוב שי' שליח כ"ק אדמו"ר בטקס שבשנים אלו דיבר כ"ק אדמו"ר עם דודו ר' שמואל בצלאל אלטהויז ע"ה שיש להשתדל לגאול את כתביו של סבו הרב לאזארוב ע"ה וחידושיו על הש"ס וכו', ואכן ניגש הוא לר' שלמה יוסף ציפעל ובקש ממנו בחשאי שבנסיעתו ללנינגרד ייגש לסבתו לבדוק באם יש לה חידושי בעלה (וכנראה כ"ק אדמו"ר דיבר עם קארלו אודות הדבר). בפועל השתדל, אך מרוב פחד של הסבתא לא אסתייע מילתא וכמה מספריו הגיעו לאחר שינוי המשטר בברית המועצות. אגב, כאשר בנו מחדש את הבית כנסת מארינה רושצה במוסקבה מצאו הרבה מהתניא'ס הקטנים הנ"ל (שהובאו ע"י האחים ציפעל) באחד הקירות, כנראה שהוטמנו שם מפני הממשל וכו'. השלוחים שנסעו בשנות המ"ם לרוסיה מספרים שפגשו כמה מאנ"ש מלנינגרד שזכרו היטב את האחים ציפעל,

הפרוות על פי רוב היו קונים בירידים אשר בלנינגרד (פטרבורג), השייכת לממשל הקומוניסטי בימים ההם. עקב העסקים הגדולים הייתה להם כניסה די חופשית למדינה ההיא, וגם דיווחו על כך לכ"ק אדמו"ר. הנסיעות לרוסיה היו נערכות בדרך כלל על ידי האחים קארלו ואברהם. ראשית אמר להם כ"ק אדמו"ר שיסדרו שהיריד לפרוות לא יעבוד בשבת כי הם חזקים מספיק לפעול את זה, וכך הווה (בימים ההם, מאחורי מסך הברזל!).

לאחר זמן ביקש כ"ק אדמו"ר להפוך אותם לשלוחיו המיוחדים למדינה ההיא הן להבאה והן להוצאה. על אף שנסעו עוד יהודים לרוסיה לאור מסחרם, אך רובם פחדו פחד מות מהקומוניסטים, אמנם האחים ציפעל מיד נרתמו לשליחות כ"ק אדמו"ר. וכך היה הסדר: ר' שלמה יוסף (קארלו) שהיה פיקח ומלומד בעל לב טוב ובראיה בעלת מרחב, היה נוסע כמה פעמים בשנה לניו יורק, נכנס ליחידות מיוחדת לזמן ארוך אצל כ"ק אדמו"ר, ושם כבר ציפו לו מזוודות עם תשמישי קדושה, טליתות ותפילין, ספרים, סידורים, תניא'ס וכו', להכניסם ללנינגרד עם הכתובת איפה להשאירם. בדרכם חזרה מברית המועצות היו מוציאים כתבי-יד של מאמרי רבותינו נשיאינו שלא נדפסו עדיין, ביכלאך חסידות וכדומה. האיש קשר בדרך כלל היה הרב החסידי דאנ"ש שם הרב לובאנאוו ע"ה, והליפלער רב ועוד. כל זה התאפשר להם משום שהיו בעלי מעמד כמעט של דיפלומטים ולא בדקו את מטעניהם. לרוב זכו ליחידות אחרי שובם מברית המועצות, ובמהלכה היה קארלו נותן פרישת שלום ממה שראה ושמע וכו'. כ"ק אדמו"ר הרבה לקרב אותו ואת אחיו.

ורעייתו שיחיו גרליק בתשי"ט. מאז נקשרו האחים ציפעל בעבותות אהבה וידידות לשליח הרבי, חיזקו את ידיו ופעולותיו והתמסרו לענייני כ"ק אדמו"ר. ר' חיים ציפעל העביר את דירתו לזוג הצעיר, והרבי הואיל אפילו לדבר בפרטים על דירה זו בהתוועדות כידוע (פורים תשי"ט). בשנת תשי"ט נערכה אסיפה של רבני אירופה בעיר סטרסבורג שהייתה חשובה בעיני כ"ק אדמו"ר, ואכן ארבעת האחים ליוו את הרג"מ גרליק בנסיעתו לשם, כאשר מניח את ההוצאות לשליחות מיוחדת זו. בכלל על ידי ברכות כ"ק אדמו"ר ראו הצלחה גדולה במסחרם ומלבד הוצאות בית הכנסת "אהל יעקב" וכו' התחילו לקחת על שכמם פעולות חב"ד וכו'. היו אלה האחים ציפעל שקנו את המבנים הראשונים של ה'מרכז לענייני חינוך' באיטליה ובם הושיבו את כלל הבי"ס חב"ד. בכלל כל מברק שהיה מגיע מהרבי לאנ"ש היה רשום במען שם ציפעל.

בשנת תשי"ט דיבר כ"ק אדמו"ר עם קארלו ציפעל ביחידות על חשיבות

ואחד מהם אף גילה שזכה לקבל סיוע מהם לקנות את דירתו.

לאחר שנים רבות, באחת הנסיעות לרוסיה הפסידו ר' שלמה יוסף ור' אברהם ציפעל את המטוס שיצא מעיר בנייים (הלסינקי או קופנהגן) והמזוודות שלהם הגיעו לפניהם, אנשי המשטרה והמכס פתחו וראו את אשר באמתחותיהם (תשמישי קדושה וכו') וכאשר הם הגיעו עם המטוס הבא נעצרו והושמו במאסר (בבית מלון). אחרי חקירות ודרישות לבסוף הורשו לצאת מרוסיה רק לאחר שהבטיחו וחתמו (בתחילה רצו שיחתמו בשבת קודש, וכמובן שסרבו) שיחזרו למשפט שיעשו להם. פרט חשוב ראוי לציין, באותו זמן ממש שנערכה חקירתם הייתה הרבנית בתיה גרליק תחי' ביחידות' אצל כ"ק אדמו"ר שהתבטא על ר' אברהם "שהוא דווקא אברך מאוד הגון" (א גלאטער). לבסוף הורה להם כ"ק אדמו"ר שלא יחזרו עוד לרוסיה בשום אופן, ואת עסקיהם, הורה הרבי, ויכלו לעשות במקומות אחרים. וציתו הם כמובן, וכך נסתיימה מסכת של שליחויות סתר שרק טפח קטן מהם נתגלה.

למרות שהקשר עם כ"ק אדמו"ר כבר התחיל בתשי"א-ב כנ"ל, אך לחייל' של ממש נהפך ר' שלמה יוסף בבואו למילאנו של השליח הרה"ח ר' גרשון מענדל

מברק מהרבי ערב פסח תשכ"ד לאנ"ש במילנו כשהרבי מציין את משפחת ציפל בין השמות

אדמו"ר על שטח זה "איך האב דארט אינוועסטירט מיין ופרצת". בשטח הנ"ל שתלו עצי זית ונהגו לשלוח מדי שנה שמן זית לכ"ק אדמו"ר על ידי הרג"מ גרליק עבור חנוכה לקיים משמני הארץ כדברי רז"ל "איטליה של יוון", וקיבלו מכתבי תודה בקשר לכך.

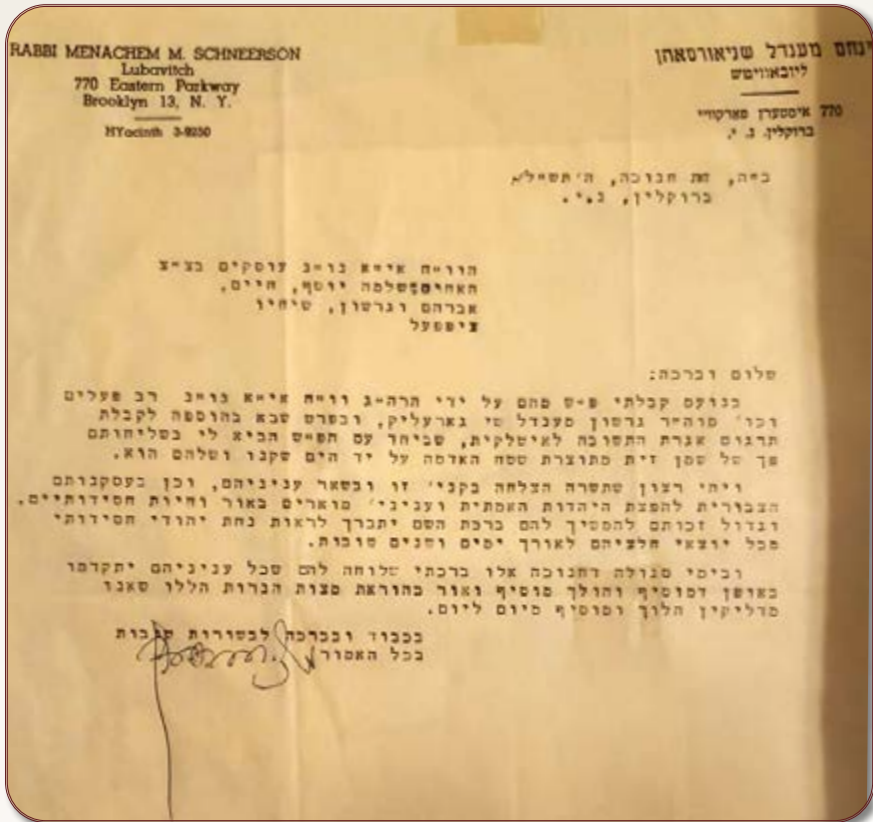
בשנת תשל"ב החליטו האחים ציפעל להעניק 7% ממניות החברה לכ"ק אדמו"ר (וע"י לפעולות חב"ד) כשותפות רשמית בעסק, וכו הסכים הרבי (דבר נדיר!) העניין נדטב ונחתם רשמית במסמכים, והרבי שמח על כך והודה להם במכתב כאשר מברכם במדה נוספת ורחבה של הצלחה מאת השם יתברך.

סיפור מאפיין מהתערבותו של כ"ק אדמו"ר: פעם כששהה ר' שלמה יוסף במשרד המשפחה בניו יורק (לשם עקרו רוב עסקיהם כאשר נתפסו ברוסיה) קיבל מכתב מאת המכס האמריקאי שמבשרו על תשלום מיסי ענק, וכמובן שהדבר הדאיג אותו במיוחד. באותו ערב הייתה לו יחידות קבועה עם הרבי, וכאשר דיברו בענייני הכלל כרגיל שואל אותו כ"ק אדמו"ר "אני רואה על פניך שאתה מודאג, מה קורה?" קארלו לא רצה לצער את הרבי כמובן, בפרט שהרבי שוחח עמו בענייני ציבור חשובים. לכן התחמק מלענות, אך הרבי הפציר בו, ואכן סיפר על עניין המיסים והקנס. שאל אותו כ"ק אדמו"ר: "האם המכתב אצלך?" בדיוק היה בכיסו ונתן אותו לכ"ק. הרבי הסתכל עליו ואמר לר' שלמה יוסף "בא נעשה דיל (עסק) אתה תטפל בעניינים שלי ואני אטפל בעניינים שלך" כאשר הסכים, נתן לו הרבי כמה שליחויות בנושא חינוך לעשות וכו'

עניין מחנות הקיץ - הקעמפ'ס לילדים. מספר הרב בנימין קליין ע"ה מזכיר כ"ק אדמו"ר ששמע ממנו שאמר לרבי אז ביחידות שקשה עליו באותו זמן קניה כזו מצד המצב הכלכלי וכו', וענה לו כ"ק אדמו"ר: "דעפיציט במסחר עם הזמן אפשר לכסותו, אך ילד יהודי אחד שלא ילך השנה לקעמפ (אף שילך לשנה הבאה) זהו הפסד שאי אפשר לתקן". ואכן כחסיד נאמן מיד בחזרתו למילאנו קנה מקום לקייטנה בעיר פורטו סירעזי ואז החלו קייטנות גן ישראל. הן על הבית-ספר ומחנות הקיץ היו מכתבים והתייחסויות מכ"ק אדמו"ר, ובפרט על הקעמפ דיבר בארוכה בשיחת י"ג תשי"ט, כאשר משבח את השלוחים משפחת גרליק שיחיו. כ"ק אדמו"ר נהג להידבר עם ר' שלמה יוסף בכל מיני עניינים גם ענייני עגמ"נ מחוגים אחרים.

במשך כל השנים היה כ"ק אדמו"ר מודע מכל הנעשה במשפחות האחים ציפעל, הם זכו פעמים רבות לשהות ביחידות, לקבל הדרכות בעניינים הפרטיים וגם העניק להם כ"ק אדמו"ר מיטב הברכות להצלחה בשפע במסחרם עד כדי כך שהרבי התבטא פעם לאחד ביחידות "האם מודעים הציפעל'ס שהצלחתם היא תודות לליובאוויטש".

בשנת תשכ"ט קנו משפחת ציפעל שטח אדיר (חצי מליון ממ"ר) על יש הים באיטליה בעיר קסטלנוצעלו כדי לבנות לפתח וכו'. הרבי היה מעורב בקניה ואף נתן להם ברכות גדושות בעסק זה. ביחידות לאחד מהמשפחה הרבי אף גילה בקיאות בנוגע לשטח הנ"ל לפרטיו, איפה יש הר ולמעלה אוצר המים וגו'. גם התבטא כ"ק

מכתב התשובה מהרבי על שליחת פך השמן מאיטליה

אחותם רות ע"ה (אשת העסקן והאספן ר' יעקב לונצער ע"ה מאנגליה), גם היא ובעלה היו מסורים לכ"ק אדמו"ר וענייניו, ובית-ספר החב"די לבנות בלונדון נקרא על שמה. באותה העת לקה ר' שלמה יוסף במחלתו הקשה, הרבה השתדלו המשפחה עבורו. אחיו ר' חיים ור' גרשון הגיעו במיוחד ל770 ונתקבלו ב"גן עדן התחתון" על ידי כ"ק אדמו"ר שהורה להם להוסיף לו שם ולקחת עליה 770 עם מי שברך בשם החדש (הוראה מעניינת: קודם אמר כ"ק אדמו"ר להוסיף את השם

ולקח כ"ק את עפרונו ותיקן כמה מספרים, הרבי החזיר לו המכתב, ואמר לו "את זה תשלם" וכך היה. בכלל מאמין גדול היה ר' שלמה יוסף ובעת צרה היה מתפלל שיתקיימו כל ברכות הרבי במילואן. הוא ואחיו נטלו חלק חשוב בכל המאבקים של הרבי ובפרט בענייני שלמות העם. (תקון חוק "מיהו יהודי" וכו').

בשנת תשל"ז נפטר ר' אברהם ציפעל ראש הקהל של קהילת "אהל יעקב", לאחר מחלה ממושכת, ובשנת תשל"ח נפטרה

שלושה עמודים מאת כ"ק אדמו"ר שבו הוא מנחמם ומעודדם. כאשר הכינו את מצבתו (בלוגאנו) וחרטו עליה "איש נבון מוקיר רבנו, עסקן ציבורי ורב פעלים, תמך ביד רחבה להתפתחות היהדות והחינוך הכשר באיטליה" הורה כ"ק אדמו"ר להוסיף "ובכמה מדינות" כנראה, עקב

חיים, כשהגיב אחין ששמו חיים אמר כ"ק: ברוך, כשהגיבו ששם בנו ברוך, אמר כ"ק: אלטר). עוד הספיק להיות הראשון בקניית ציוד רפואי עבור חדרו של כ"ק אדמו"ר לאחר המאורע של שמיני עצרת תשל"ח. כשנפטר באלול, לאחר ימים ספורים ממש קבלו האחים במילאנו מכתב ארוך של

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11210
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
25th of Elul, 5738
Brooklyn, N. Y.

The Family Zippel
Milano, Italy

Greeting and Blessing:

In these days of Selichos and Rachamim, which bring the outgoing year to its end, and prepare for the new year, I am addressing these lines to you, hoping they will bring you some comfort.

To begin with, there are many matters and occurrences that are hard for the human mind to understand. Among them also such that even if they can be understood intellectually, they are hard to accept emotionally. Specifically, in a case of bereavement.

Nevertheless, every Jew has been instructed by the Creator and Master of the world that the matters connected with Avelus (mourning) must be limited in time, though during the proper time it is natural and proper to give vent to one's pain and sorrow at the sad loss, in keeping with the nature which G-d implanted in man.

However, when the various periods of mourning pass - the first three days of profound grief and tears, the seven days of Shiva, Sheloshim, etc. - then it is not permitted to extend these periods beyond their allotted days. And since this is the instruction of the Creator and Master of the world, it is clear that carrying out these Divine instructions is within the capability of every Jew, for G-d does not expect the impossible of His creatures, and provides everyone beforehand with the necessary capacity and strength to carry out His instructions as set forth in His Torah, called Toras Emeq, because it is true and realistic in all its teachings and imperatives.

It follows also, that those who think that the gradual lessening of mourning, as above, may cause the soul of the departed that is now in the World of Truth to feel slighted - are totally wrong, for the opposite is true. Indeed, excessive mourning by relatives is not good for the soul in the World of Truth, seeing that it is instrumental in this improper conduct on the part of its relatives here on earth; improper - because it is not in keeping with the spirit and letter of the-Torah.

Undoubtedly, there is also a rational explanation for the above. One explanation, as mentioned at length on another occasion is that the soul is, of course, eternal, as is universally recognized. It would be contrary to logic

W/M

אדמו"ר אליהם במכתב הנחמה הנ"ל כאשר תומכים בענייני חינוך, סיומי הרמב"ם ובכלל לפעולות הרבי ושלוחי הרבי. כאשר הקים כ"ק אדמו"ר את הקרן לפיתוח מחנה ישראל נטלו בו חלק פעיל. ר' חיים ציפעל המשיך להתמסר בלב ונפש לקיום מנייני תפילה ולבית הכנסת

השליחויות ועבודת הכלל כנ"ל. גם עם בנו ברוך עמד כ"ק אדמו"ר בקשר, כאשר בתשל"ח למד בישיבה, ענה לו על שאלה בחסידות (נדפס בלקו"ש כ"ד עמ' 344).

האחים ר' חיים ור' גרשון המשיכו את העסקנות לטובת הכלל בהוראת כ"ק

- 2 -

and common sense to think that a physical disorder in the body could affect the vitality and existence of the soul, which is a purely spiritual being. The only thing that a sickness, or fatal accident, can do is to cause a weakening or termination of the bond that holds the body and soul together, whereupon the soul departs from its temporary abode in this world and returns to its original world of pure spirit in the eternal world.

Needless to say, insofar as the soul is concerned, it is a release from its "imprisonment" in the body. For, so long as it is bound up with the body, it suffers from physical limitations of the body, which necessarily constrain the soul and involve it in physical activities which are essentially alien to its purely spiritual nature. Nevertheless, the departure and ascent of the soul to its Heavenly abode is mourned for a time by the surviving relatives and friends, because the person is no longer physically here on earth, and can no longer be seen and heard and felt by the physical senses and is therefore sadly missed. However, the soul itself retains all its faculties and, as explained in our holy sources, reacts to the conduct and feelings of its relatives left behind, sharing in their joys and in their sorrows, and benefitting from their good deeds, especially those done in behalf of the soul, and it prays and intercedes in behalf of its relatives here on earth.

In other words, the departure of the soul from the body is a great advantage and ascent for the soul, and the loss is only for the bereaved, and to that extent it is also painful for the soul, of course.

There is yet another point that causes pain to the soul after departing from the body. While the soul is "clothed" in the body, it can actively participate with the body in all matters of Torah and Mitzvoth and good deeds practiced in the daily life here on earth. But since all this involves physical action and tangible objects, the soul can no longer engage in these activities when it returns to its Heavenly abode, where it can only enjoy the fruits of the Torah and Mitzvoth and good deeds performed by it in its sojourn on earth. Henceforth, the soul must depend on its relatives and friends to do Mitzvoth and good deeds also on its behalf, and this is a source of true gratification for the soul, and helps it ascent to even greater heights.

In summary, it is not surprising that the human intellect cannot grasp the ways of G-d and why He should take away good persons who practiced good deeds all their life and helped spread G-dliness on earth through spreading the Torah and Mitzvoth, which they would have continued to do had they been spared more years. It is not surprising, because a human being is a created thing, and limited in all his aspects, and no creature can possibly understand the Creator. By way of simple illustration: An infant cannot understand the wisdom of a very wise man or scientist, although the scientist was himself an infant at one time, and the present infant could in time become an even greater scientist than the other. If, therefore, this is not surprising even though the difference and distance between the infant and the scientist is only relative, how much less surprising is it where the difference is absolute and quite incomparable, as between a created being and the Creator.

נפטר בראש חודש שבט תבנ"ה נמ"כ בלוגאנו על יד הוריו ואחיו הגדול.

ברכתו של כ"ק אדמו"ר לאחים ציפעל "וגדול זכותם להמשיך להם ברכת השם יתברך לראות נחת יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם לאורך ימים ושנים טובות" התקיימה ואכן בניהם וחתנם של ר' אברהם ור' חיים עוסקים בלב ונפש בענייני הבית כנסת והקהילה במילאנו, וזכה ר' חיים ציפעל ע"ה שיש לו בנים ונכדים שלוחים של כ"ק אדמו"ר בכמה מדינות.

כאשר פקד מאותו בכל יום גם כאשר מחלתו התגברה. ביתו היה פתוח לרווחה, מכניס אורחים למופת, מוקיר רבנן ותומך אורייתא, מצטיין בנדיבותו לצדקה (בפרט בסתר ולדלים). תמך ביד רחבה לקיום המסעדה הכשרה עבור הסטודנטים הישראלים בבולוניה (ע"י אג"ק חכ"ז עמ' תפז), עאשר כ"ק אדמו"ר מודה לו על כך, וגם עשה רבות למילתם (ברית מילה) של ילדי יוצאי רוסיה שהתגררו במחנות הפליטים שעל יד רומא במשך שנים. הוא

- 3 -

Secondly, knowing that G-d is the Essence of goodness and benevolence, and "it is in the nature of the Benevolent to do good," and "G-d is just and equitable," etc., which knowledge is one of the very basic tenets of our Faith, as explained at length in the Written Torah and Oral Torah - it is certain that all that G-d does is for the good.

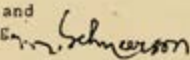
Thirdly, it is also certain that the Neshama in Olam HoEmes waits and expects that all the good deeds it had been doing while here on earth, and would have continued doing had G-d given her more years in this world, would be continued in its behalf by all near and dear ones. Certainly it expects that the mourning periods will not be extended beyond the prescribed time, since this would be contrary to the teaching of the Torah.

Moreover, when it concerns persons who were brought up, and who brought up their children, in the way of the Torah, which is called Toras Chesed, a Torah of Lovingkindness, whose Golden Rule is V'Ohavto L'Reasho Komocho, making it the privilege and duty of every Jew to spread the Torah and Mitzvoth to the utmost of their capability, and to do all things of Torah and Mitzvoth with joy and gladness of heart, and who themselves personified all these qualities - all that has been said above is underscored with even greater emphasis.

Much more could be said on the subjects mentioned in this letter, but I am sure that the above will suffice, in keeping with the saying, "Give instruction to the wise person, and he will increase his wisdom still more" (Proverbs 9:9).

May G-d bless each and all of you, in the midst of all our people, that henceforth only goodness and benevolence be with you always, and inscribe and seal you all for a good and sweet year, in the good that is revealed and obvious.

with esteem and
blessing

P.S. It is a timely, meaningful and everlasting memorial to the souls of the dear departed that the holy book of Tanya was published these days in Milan and dedicated to them. May Their Souls Be Bound Up In The Bond of Eternal Life.

סב החתן הרב חיים ציפל ובנו אבי החתן ביחידות הקרן לפיתוח מחנה ישראל

רשימות מיחידות

רשימות מיחידות בפרסום ראשון של סב הכלה הרה"ח ר' טובי' שי' פלס
כפי שנרשמו על ידו מיד לאחר היחידות
וכן כמה מענות על מכתבים בשייכות להם

יחידות קיץ תש"ל לפני החזרה לארץ ויום ההולדת ה-22.

היות ואני מתכוונן לשוב ארצה ועוד מעט יחול יום הולדתי ה-22, נגש אני לבקש את ברכת כ"ק ולהפרד ממנו.

א. בהזדמנות זו רוצה אני לשאול היכן ואיך נוכל כיהודים מאמינים ודתיים למצוא את מקומנו בעולם אשר מושגי החשיבה והצדק שלו משתנים ולא נכונים כלל (לדוגמא: כאשר מתרבים אלו שאינם חושבים שגם לשני יכולה להיות דעה שונה, וחושבים שאם נוהג השני וחושב בצורה אחרת ממנו, מחייב הצדק אפילו להרוג אותו). אני לא יכול לכתוב באריכות על נושא זה, אך זה מדאיג אותי מאוד כאשר אני חושב על הקמת משפחה ואיך לחנכם בעולם זה. לצערי מתבטא דבר זה (אם כי בדקות) גם בעולם הישיבות, אע"פ שאני מגיע למסקנה כי כעת הוא הזמן להוכיח לאלה שחושבים קצת, שהצדק הבסיסי והאמיתי הוא של התורה אך אעפ"כ מתרבים אלה שלא חושבים בכלל (וכפי שהוכח במידה רבה במקרה "מיהו יהודי")

לברר אצל אדם נייטראלי, לגור בסביבה שהיא יותר דתיה, לפחות ב-10%.
התורה נותנת דרך.

דבר אחד שברור לי, כי איני נוהג כפי שדורשת החסידות זהו הבלטת האני חושב ואני אומר, אך מה אפשר לעשות ככה אני, ולפעמים אני חושש שאם יתבטל האני, אפשר לאבד כל פרופורציה, כי שוב אני חוזר, מבחינה תאורתית אפשר לנהוג כפי שנהגו חסידי חב"ד בדורות הקודמים (כי התורה לא משתנית) אך המציאות שונה מאוד (פרט ליחיד סגולה) ולפעמים זה נראה אצלי כבחירה בין חסרון זה לחסרון אחר, ואני בוחר בחסרון שלי.

יש קודם להסתכל בספרים ולשמוע דעת רבנים, ואח"כ להגיד שאני הולך לפי דעת זה וזה. אך אם יש קודם דעה עצמית, הרי משוחדים.

בסופו של דבר אני חושב, שהיום אני צריך ללמוד מכל חוג את הדברים הטובים שבו, ולא לחשוב, היות ובלויבאוויטש לא נהגו כך, לא צריכים גם היום לנהוג כך (וכפי שענו לי כמה חסידים).

אני מתכוונן להתנהג ולחיות בצד הרעיוני שבחסידות אך בהרבה דברים לא כפי שנוהגים היום החסידים, לכן אני מקווה שאגור במקום כזה בו לא תהיה השפעה רצינית מהסביבה עלי ועל בני ביתי לעתיד.

אין מקום שאין לו השפעה, בקיבוצים הם מעונינים להשפיע שיהיו כמותם. אך קיים הכלל, לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב.

אין מה ללמוד מרפורמים, כי הם לא רק שהרסו את דת ישראל אלא את עם ישראל. אך אין זה אומר שאם יש להם בתי כנסת יפים ומסודרים לא צריכים ללמוד מהם, וכן בעניית אמון יש"ר.

ב. בענין האמונה בביאת המשיח, האם צריכה להיות אמונה זו בצורת געגועים ולחשוב עליו כל הזמן (כאחד המתגעגע להוריו שחסרים לו) או שאמונה זו צריכה להיות סתם ככה, אני מאמין אני מאמין שהוא יבוא והוא באמת יבוא כנראה?

אצלי לא מצאת האמונה אפילו מהסוג השני, אני מאמין שהוא יבוא בגלל שלא אכפת לי להאמין שהוא יבוא, אך אינני מרגיש בחסרונו ולא דוקא בגלל שאני כעת מלא סיפוק מעצמי ומהמצב בו אנו חיים. מצד שני אני חושב שעם ישראל בכללותו מאמין בעתיד נעלם ומסתורי, כי אחרת לא היה טעם לחייו. הקטע האחרון הוא חלק מהאמונה והראי' שלי בהשגחה פרטית.

אם אמונה זו הייתה מתבטאת במצוות מעשיות הייתה מורגשת האמונה. ואם נסתכל ברמב"ם לא צריכים הרבה כדי להתגעגע. שאז יהיו החיים שהתורה היא השכר.

אם מאמינים בהשגחה פרטית, חייבים להאמין בביאת משיח.

האם מהווה הענין ששאלתי בשאלה הראשונה סימן להתקרבות ימי המשיח, פרט לסימנים שכל יום שעובר הרי במילא מתקרבים ימות המשיח ומה שכתוב: "בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי"? אני מרגיש וחושב למשהו מוחשי יותר שמביא לקראת העתיד הנעלם והמסתורי, אך אינני מרגיש כאן עניין משיחי כי אינני יודע מה זה משיח.

כמו בגאולת מצריים ב-86 השנים האחרונות ה' קשה ביותר.

אני חושב שגורם נוסף נמצא בנושא זה, והוא, שתמיד חישובו את הקץ, וכל פעם אומרים שעתה הוא הזמן המתאים ביותר לבוא המשיח או שה' צריך לבוא, ובסוף אומרים שבגלל מעשה זה או אחר התעכבה ביאתו. ואני כיהודי פשוט לא יודע בדיוק מה מעכב דבר זה או אחר. האם אפשר להגיד לעם ישראל מה תעשו או לא תעשו דבר זה, יבוא משיח היום או מחר?

יש בעתה ויש אחישנה, לכן ע"י דברים טובים אפשר למהר את הגאולה.

ג. היות והייתי אחד מאלה שהי' להם חלק בהוצאת שיחות כ"ק אד"ש בשפה העברית בארץ, אני מעוניין לדעת אם הי' תוכנן זהה פחות או יותר עם השיחות שאמר כ"ק או שקלקלנו אותם (בעיקר אני מתכוון אם כ"ק היה מרוצה או לא). אני מצדי השתדלתי שהשיחות תצאנה בזמן, אע"פ שהודעתי לכתחילה שאינני מקבל על אחריות עליהן. היתה תקופה שתרגמתי אותה לבד, עברתי עלי' עם ר' יואל כהן הדפסתי אותה במכונת כתיבה ושלשלתי אותה לתיבת הדאר, בעוד שהרבה מאלה שנחשבים כחסידים רציניים התעצלו בנושא זה (אני מתכוון להוציא מזה מסקנה על גודל חסידותי והתקשרותי לכ"ק אע"פ שאני לא נוהג לכתוב לכ"ק הרבה ולשאול אותו בעניינים גשמיים כל דבר) ואילו על החסרונות שבי, אני יודע שהן חסרונות וצריכים לתקן, אך לכל אחד יש חסרונות משלו ומבחינת אחוזים אינני שונה מאחרים (בזה אני מתכוון לענות על מה שאמר כ"ק לאבי ביחידות).

מגיע לך יישר כח גדול, ואם מישהו עזר לך העבר לו [יישר-כח] בשמי. נהנתי מאוד מהתרגום, ובפרט לפי הדו"ח שזה מתפשט ומתרחב. ואם אתה נוסע [לארץ] דאג למחליף. אינני יודע אם הם חשבו על זה, אם הם חושבים להעביר את זה לארץ זה יקח קצת יותר זמן.

אני מבקש סליחה על שאני מטריד את כ"ק, אך בסופו של דבר אינני יודע מתי אפגש שוב עם כ"ק לכן הרבתי בדברים.

בסופו של דבר היות ומתקרב יום הולדתי ויום אירוסי אחותי, אבקש ברכה לעצמי ולכל משפחתי (גם לעתיד) שנצליח להיות יהודים כפי שצריך להיות.

בזאת אני נפרד
טובי' בן רחל פלס

אני מתכוונן לעזוב את המקום אי"ה ביום ד' הבא.

לא כתוב תאריך יום ההולדת.

שיהי' בהצלחה ולמעלה מכל המשווער.

ושאשפיע בהתלהבות חסידית ובפרט שיש לך קשרים עם חוגים כאלה שאין לאחרים מגע איתם.

ושאנצל את כשרונותי ובפרט את אלה שבאים בקלות.

בקשר לשידוך שתהי' הצלחה רבה.

יום הולדת לעלות לתורה, צדקה (שחרית מנחה)

ללמוד יותר.

יחידות י"ג תמוז ה'תשל"ז

הרבי: במכתב שלך חסר העיקר, לא כתבת לי במה אתה עובד.

ר"ט פלס: בהנהלת חשבונות ובפא"י.

הרבי: הפרנסה מספיקה? אתה כותב שאתה מרוצה, האם היא גם מרוצה או שאתה בכלל לא שואל אותה.

ר"ט פלס: שנינו סיכמנו שאנו מוסרים את עצמינו ומרוצים.

הרבי: האם בפא"י זה עבודה קבועה?

ר"ט פלס: זה נקרא כך.

הרבי: ומה עם הנהלת חשבונות?

ר"ט פלס: אני עובד לבד ומקבל עבודות.

הרבי: ומה עם צדקה?

ר"ט פלס: אנו נותנים כמה שאפשר.

הרבי: אני סובר שבכלל המצב הכלכלי במדינה, חילופי השלטון ואי וודאות בקשר להשקעות לא כדאי להחליף העבודה ולהוסיף עוד קליינט ועוד קליינט ושתהי' עוד פרנסה ועוד לתת צדקה. זה בטח לא יקח הרבה זמן.

ולעסוק בחינוך ילדים קטנים כפי שדובר אתמול בהתוועדות, "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" ובפרט עם העולים החדשים שבאו ממדינתו של השווער, עולי קרפט, רוסיא, גרוזיא וכו', ושגם האשה תצא פעם פעמיים בשבוע לפעולות אלו.

והעיקר שיהיו בשו"ט ושהילדים שלכם יגדלו כחסידים אמיתים ושיהיה נחת רוח מהם.

אני כאן אתן לך 100 ל"י שכשתבא לארץ הקודש תמסרם לצדקה.

מכתב ומענות עליו חסר תאריך

- התיבות המודגשות הם מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:
1. למסור דו"ח לפי מה שזכור לי מהיחידות - נת' ות"ח.
 2. עבודות לא במסגרת הנהלת חשבונות - לקבלה.
 3. באם מבחינה כספית תתאפשר הרחבה והגדלה - לעשות כן ובכיוון אשר סו"ס לא יתחרה עם שאר מוסדות חב"ד (שזה ימעט פיצול הכוחות הכפלה וכו').
 4. מה לעשות לשנות מצב זה והתמסרות לכ"ק - ע"פ מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר - 1) שגם על עצמו אין אדם צריך לדבר לה"ר. 2) שצריך לדעת גם מעלות עצמו - יעשה כן. ועוד ועיקר יוסיף שיעור במאמרי דא"ח (די עבודה'דיקע).
 5. 100 ל"י לצדקה - הוספה לצדקה שם אזכיר עה"צ.

מכתב ומענות עליו מב' תמוז ה'תשל"ט

ב"ה, יום רביעי, ב' תמוז תשל"ט

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לאור הכתוב בדו"ח, רציתי לשאול

1) האם להפסיק עם הצד הארגוני של ת"ת בלוד ולשוב ללמד יום יום ילדים בעצמי?

הרבי העביר קולמוס על כל הקטע.

2) להמשיך בלוד כמו עתה כאשר אני עוסק בצד הארגוני ולא לעסוק באופן פרטי עם כיתה מסויימת?

הרבי העביר קולמוס על החלק האחרון.

3) גם לעסוק בצד הארגוני וגם ללמד ילדים?

הרבי העביר קולמוס על כל הקטע.

4) האם להמשיך לעבוד עם, פלג, ישיבת חב"ד ראשל"צ, קיבוץ נען, שופינג מיד בע"מ, ע.ר. צור ואב צור, עניני המסחר?

הרבי העביר קולמוס על תיבת האם ועיגל את התיבות: להמשיך לעבוד עם אלה שהתנאים נוחים. והוסיף בסוף הקטע: לא כדאי (פיזור הנפש, אין לזה קצבה וכו').

5) האם לחפש עוד קליינטים בהנהלת חשבונות?

הרבי שינה את תיבת האם לבאים והוסיף באם יש זמן פנוי.

6) האם להרחיב ענינים ועסקים שמוצעים לי אך אינם נוגעים בהנהלת חשבונות?

על קטע זה אין מענה.

7) האם לטוס תיכף חזרה לישראל בי"ד תמוז או להשאיר פתוח הטיסה לראות איך יסתדרו הענינים, ואז לראות אם להתעכב או לטוס דרך אמסטרדם וכו' אשר כך בנוי הכרטיס שלי?

הרבי העביר קולמוס על תיבות האם ותיכף, ואחרי תיבת חזרה הוסיף בהקדם, ומתיבת בי"ד תמוז ואילך העביר קולמוס.

יחידות י"ג תמוז [ה'תשמ"א?]

ב"ה, יום רביעי, אור ליום חמישי י"ד תמוז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הרני מעלה על הכתב מדברי כ"ק אלינו ביחידות שהיתה עתה:

"אף על פי שבעניני עסקנות ציבורית צריך להיות באופן של ופרצת ומוסיף והולך, הרי עכ"פ צריך להיות לזה אחיזה באופן טבעי, כי אחרת הכל יכול ליפול. אז או שהמצב ישאר כמו שעתה, או למצוא תורמים נוספים שיעזרו להחזיק הענין".

"כמו כן בענין הקליינטים (נדמה לי שכבר נאמר פעם) שהרי אין להוסיף עוד קליינטים וגם לא לקחת עובדים נוספים כי צריך להשגיח עליהם ולבדוק אם הכל כמו שצריך, דבר שיכביד וכו' לכן אם אין הכרח, לא לקבל לא קליינטים נוספים וכן לא עובדים נוספים".

בענין הגדלת הדירה, הרי אע"פ שצריכים דירה רחבה, הרי לא כדאי להכנס לחובות גדולים בקשר לזה, וכן לא כדאי לחכות עד שהשכנים יבנו את ביתם.

באופן כללי גם עניני הצדקה צריכים להיות מוגבלים וצריכים לפרנס המשפחה והילדים כמו שצריך, אמנם [ההמשך חסר]...

יחידות פורים ה'תשמ"ט

ב"ה. חלק מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א

אלי בחדרו הק', ג"ע העליון, פורים ה'תשמ"ט

הרבי: תגיד בבקשה ל... שיפסיק ל... זה גרם עד היום להרבה יהודים שיפסיקו
ללמוד חסידות וגרם לי אישית ל... ועגמת נפש.

... במקום זה שיגיד קאפיטל תהילים.

...

מתי אתה נוסע? נדמה לי מחר.

ר"ט פלס: מחר בלילה מאוחר.

הרבי: אז הרי עוד נתראה, ותתקשר אליו בעז"ה עוד היום, או בצורה אחרת, ולך
שתהי' נסיעה טובה.

בקשתי להיות אך ורק עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואני מקווה שהפעולות שנעשות דרכי
אינן גורמות עגמ"נ.

הרבי (בחיוך): אתה הנך איתי בין שאתה רוצה ובין שאתה לא רוצה, ויש נח"ר
ושיהי' לך הצלחה וכו' און א פריילעכן פורים.

הורי החתן וסביו משפחת ציפל ביחידות הקרן לפיתוח מחנה ישראל תשרי תנש"א

אבי החתן בחלוקת דולרים

סבת הכלה בחלוקת דולרים וביחידות כללית

**אבי הכלה ובני משפחתו
בהזדמנויות שונות אצל הרבי**

